

COLOFON

JAARGANG 30 - NUMMER 3

SEPTEMBER 2020

Rosmalla (ISSN 0925-2894) wordt 4 keer per jaar uitgegeven onder eindverantwoording van het bestuur van Heemkundekring Rosmalen.
Hoff van Hollantlaan 1
5243 SR Rosmalen
073-5221832
heemkundekring@kpnmail.nl

www.heemkundekringrosmalen.nl

Bestuur Heemkundekring Rosmalen:

- Rien van den Broek, voorzitter
- Marja Spierings-Voets secretaris
- Wim van Son, penningmeester
- Harry Heijmans, lid
- Peter van Hoek, lid
- Hans Groenewoud, lid
- Piet Korsten, lid

Werkgroep Redactieraad 'Rosmalla':

- Gerrit Mol
- Michiel van Heumen
- Wim van Son
- Wil Coppelmans
(lay-out en tekstverwerking)

Productie:

- Druk: Nextprint B.V. den Bosch

Losse nummers:

- €5,50 per uitgave

Kopijadres:

- g.mol@ziggo.nl
Heemkundekring Rosmalen
Hoff van Hollantlaan 1

Ledenadministratie:

- Annette Hurkens
heemkundekring@kpnmail.nl

Iedere auteur draagt persoonlijke verantwoordelijkheid voor zijn of haar artikel. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd tenzij bronvermelding plaatsvindt.

Inhoudsopgave

	Pagina
<i>Redactie</i>	Voorwoord 2
<i>Bestuur</i>	Rabo ClubSupport 2
<i>Bestuur</i>	Onze secretaris stelt zich voor 2
<i>Bestuur</i>	Nieuws van het bestuur 3
<i>Jo Versteijnen</i>	Mariaoord 75 jaar in Rosmalen 5
<i>Gerrit Mol</i>	Café Juliana 7
<i>Redactie</i>	Hemke Pek 8
<i>Gerrit Mol</i>	Merkwaardig oorlogsverhaal 8
<i>Jolien en Camiel van der Heiden</i>	Volgende stap nieuwe parochiecentrum 11
<i>Gerrit Mol</i>	Kapellen in Rosmalen 12
<i>Gerrit Mol</i>	Wie heeft nog oude grammofoonplaatjes? 12
<i>Hein van der Flier</i>	De geschiedenis van Coudewater van 1713 tot 1870 13
<i>Henk de Werd</i>	De historie van de familie Siepkens te Hintham-Rosmalen 17
<i>Hein van de Flier</i>	Twee vorsten die door Rosmalen trokken 25
<i>Driek van Grètte</i>	Jan van den Berg 28
<i>Jo Versteijnen</i>	Oude schoolfoto's zijn goud van oud 31
<i>Henk de Werd</i>	Ontspanning in Maliskamp 34
<i>Gerrit Mol</i>	Nogmaals: Overal distributiekantoor Rosmalen 41
<i>Jo Versteijnen</i>	Rectificatie 41

Foto voorzijde omslag :
uit de verzameling van Wil van den Elzen

Foto achterzijde omslag:
een afbeelding van Coudewater van 2e helft 19e eeuw, voor in een boekje getiteld "Voorwaarden van opnemings en verpleging van lijders in het geneeskundig gesticht op het landgoed "Coudewater" te Rosmalen bij 's-Hertogenbosch".

Voorwoord

Redactie

Mooi op tijd, deze aflevering van het blad van onze heemkundekring. En een hele dikke nog wel! “In Rosmalen gebeurt nooit niks!” hoor je wel eens zeggen. Of dat waar is en of je daar gelukkig mee moet zijn, laten wij als redactie in het midden. Als je onze dorpsgeschiedenis over enkele honderden jaren uitsmeert, zoals in deze Rosmalla, is er heel wat gebeurd! Veel leesplezier!

Rabo ClubSupport

Ook dit jaar hebben we ons als Heemkundekring weer aangemeld voor Rabo ClubSupport. Dit jaar stelt Rabobank 's-Hertogenbosch en Omstreken € 150.000,- van haar winst beschikbaar voor Rabo ClubSupport.

Uiteraard hopen wij dat we ook dit jaar tot een van de gelukkigsten te behoren die een deel van dit mooie bedrag mogen ontvangen. In 2018 en 2019 is dat gelukt met 292 respectievelijk 303 stemmen. Hierdoor hebben we € 1.220,56 respectievelijk € 1.797,51 mogen ontvangen. Dit hopen we dit jaar te overtreffen maar hiervoor hebben we natuurlijk ieders steun/stem nodig.

Hierbij roepen wij iedereen die onze Heemkundekring een warm hart toedraagt en lid van de Rabobank is, op ons te stemmen. Het stemmen is mogelijk in de periode

van 5 tot en met 25 oktober aanstaande.

We rekenen op jullie.

Onze secretaris stelt zich voor

Op verzoek van de voorzitter Rien stel ik me hier kort aan u voor:

Marja Spierings-Voets, dochter van Wim van Sjef Voets en An Heijmans.

60 jaar geleden geboren, midden in het dorp naast de Lambertuskerk, tegenover het Klooster en de Mariaschool.

38 jaar geleden getrouwd met Marcel Spierings uit

Maliskamp. Na een aantal jaren aan de Meierijhoeven te hebben gewoond wonen we inmiddels al weer 30 jaar aan de Oude Baan.

We hebben twee kinderen, Coen en Steffie die met hun

partners ook in Rosmalen wonen en we zijn trotse opa en oma van twee kleinkinderen, Juul en Puck.

Ik werk 3 dagen per week als managementassistente bij woningcorporatie TBV Wonen in Tilburg en pas 1 dag in de week op mijn kleinkinderen.

In het verenigingsleven in Rosmalen ben ik geen onbekende, ik ben jarenlang trainer/coach en secretaris geweest van Basketballvereniging The Black Eagles.

Vorig jaar zijn wij mede door toedoen van onze buurvrouw Annie, lid geworden van de Heemkundekring.

Toen ik onlangs werd benaderd om het secretariaat van de Heemkundekring op me te nemen heb ik na enige bedenktijd ja gezegd. Ook omdat ik weet dat mijn moeder veel plezier beleefde aan haar lidmaatschap.

Ik hoop samen met alle bestuursleden er iets moois van te kunnen maken.

Nieuws van het bestuur

Rien van den Broek

Misschien denkt u wat is het toch stil bij onze Heemkundekring, ik hoor maar weinig van ze. Maar corona heeft een ongelofelijke impact op onze samenleving. Overal zijn er beperkingen en wij als Heemkundekring ontkomen daar natuurlijk ook niet aan. De gezondheid van iedereen is het allerbelangrijkste en als bestuur steunen we vanzelfsprekend alle vanuit de overheid genomen maatregelen.

Dat betekent uiteraard niet dat we helemaal niets doen. Nee hoor, achter de schermen is er zeer zeker doorgewerkt. Gelukkig is onze redactie van Rosmalla er, ondanks alle beperkingen, ook nu weer in geslaagd om een geweldig mooi septembernummer uit te brengen. Als bestuur wensen wij iedereen veel leesplezier met deze Rosmalla.

Wat is er allemaal nog meer te melden?

Belangrijk om te weten: Ons Heemhuis is uitsluitend te bezoeken op afspraak. Stuur een mail naar info@heemkundekringrosmalen.nl dan nemen wij contact met u op.

We zijn blij te kunnen melden dat Marja Spierings-Voets het bestuur als secretaris gaat ondersteunen. Elders in deze Rosmalla stelt Marja zich aan jullie voor. Febe Ricken heeft als waarnemend secretaris in de afgelopen maanden de zaak meer dan draaiende gehouden. Febe heel hartelijk dank hiervoor.

Onze ledenadministratie en boekhouding hebben we verder geoptimaliseerd. We zijn hier nog niet helemaal mee

klar. Het is bedoeling dat de benodigde gegevens van nieuwe leden die zich via onze website aanmelden, geautomatiseerd worden verwerkt in onze ledenadministratie. Vanaf 1 september hebben we ook een nieuwe ledenadministrateur, Annette Hurkens-van der Aa. Gedurende het afgelopen halfjaar heeft Dorine Heijmans de nieuwe ledenadministratie mee opgezet. Dorine heel hartelijk dank voor jouw inzet.

We zijn bezig om onze organisatie verder te professionaliseren. De statuten en het huishoudelijk reglement worden kritisch tegen het licht gehouden en waar nodig aangepast aan deze tijd. Het beleidsplan waarvan het concept is gemaakt in 2018 wordt verder uitgewerkt en geoptimaliseerd. Tijdens de eerstvolgende algemene ledenvergadering willen we alle wijzigingen toelichten en waar nodig officieel vaststellen.

Wellicht heeft u gemerkt dat er volop aan onze website wordt gewerkt. Het is bedoeling dat onze site een uitstraling krijgt die meer bij deze tijd past. Ook gaan we de social media gebruiken om Heemkundekring Rosmalen verder op de kaart te zetten. Onze Facebookpagina is samengevoegd met de Facebookpagina "Ons Rosmalen". De reden van deze samenvoeging is dat we allebei dezelfde doelstelling hebben. We willen beiden zowel de culturele geschiedenis als het heden van ons eigen dorpke in beeld brengen en uiteraard behouden voor het nageslacht. Ronald en Antoinette van Grinsven zijn de contactpersonen van deze fraaie Facebookpagina. Daarnaast worden inmiddels ook de kanalen Twitter en Instagram ingezet voor verdere promotie en het op de kaart zetten van onze Heemkundekring.

Vanuit het werkveld activiteiten meldt Peter van Hoek dat de wandeltocht op de Wamberg op zaterdag 5 september onder goede weersomstandigheden heeft plaatsgevonden. Vijftig geïnteresseerde en enthousiaste leden hebben deelgenomen aan deze wandeltocht die onder leiding stond van Theo Danen van Heemkundekring "De Plaets" uit Berlicum.

De tweede film over de 2e Wereldoorlog is nagenoeg gereed. We verwachten dat we deze film / documentaire onder de naam "Oorlogsherinneringen" eind oktober kunnen presenteren. Ook de bevrijdingsfietsrouteapp is bijna klaar zodat deze vanaf eind oktober kan worden gevolgd. De promotie en het onder de aandacht brengen van zowel de film als de fietsrouteapp zal op afzienbare termijn plaatsvinden. Dit gaan we doen middels onze website, de

social media en de lokale Rosmalense media.

In het voorjaar zijn we gestart met de cursus Rosmalogie maar helaas kunnen we deze vanwege alle corona perikelen niet afmaken. Voorlopig zijn de laatste lezingen en excursies doorgeschoven naar het voorjaar 2021.

Vanuit het werkveld collecties kunnen wij u melden dat er weer verschillende mooie schenkingen zijn binnengekomen. In Rosmalla zullen we u regelmatig laten kennismaken met ontvangen schenkingen. Hoewel er natuurlijk flinke beperkingen zijn om te werken in de kelder van Perron-3 zijn we toch voorzichtig bezig zaken op orde te brengen. De werkplekken welke worden gebruikt voor bidprentjesactiviteiten zijn vanuit de kelder naar onze Heemkamer verhuisd. Op dit moment wordt gezocht naar de mogelijkheden om andere activiteiten ook weer op te starten. Dit betreft onder andere het benoemen en beschrijven van fotomateriaal en het digitaliseren en het plaatsen hiervan op onze Beeldbank.

Door het werkveld Communicatie en P.R. is er een conceptplan opgesteld, het bestuur heeft goedkeuring verleend om dit conceptplan nader uit te werken. Vanuit dit plan zullen onder andere zowel de campagnes voor de verdere ledenwerving als voor de sponsor en donateur werving worden opgestart. Tevens is er binnen dit werkveld een werkgroep opgericht, leden Frans van den Bogaard, Ilse van Aggelen, Antoinette van Grinsven en Harry Heijmans.

De redactieraad van Rosmalla is uitgebreid met Harry Heijmans en Wim van Son. En Hans Groenewoud zal met enige regelmaat artikelen gaan aanleveren voor plaatsing in Rosmalla. Daarnaast komt er een overleg met een afgevaardigde vanuit de hiervoor genoemde werkgroep. Ons prachtige en gewaardeerde periodiek Rosmalla wordt onder het spreekwoordelijk vergrootglas gelegd. We gaan onderzoeken hoe we ons periodiek nog interessanter kunnen maken voor een breed publiek. Hiervoor gaan wij op zoek naar schrijfvaardige Rosmalense mensen, die naast de redactieraad ook artikelen kunnen aanleveren.

de vanuit de hiervoor genoemde werkgroep. Ons prachtige en gewaardeerde periodiek Rosmalla wordt onder het spreekwoordelijk vergrootglas gelegd. We gaan onderzoeken hoe we ons periodiek nog interessanter kunnen maken voor een breed publiek. Hiervoor gaan wij op zoek naar schrijfvaardige Rosmalense mensen, die naast de redactieraad ook artikelen kunnen aanleveren.

Ons nieuwe werkveld Educatie en Jeugd onder leiding van Piet Korsten heeft als doelstelling om de jeugd en de scholen dichterbij onze Heemkundekring te brengen. Hiervoor zal het project "De ondergrondse" worden uitgerold

om de basisscholen meer te betrekken.

Over onze huisvesting kunnen wij melden dat wij contact hebben met Maatschappelijk Vastgoed van gemeente 's-Hertogenbosch voor mogelijke locaties voor onze Heemkundekring. Uitgangspunten hierbij zijn, ruimte voor permanente exposities, lezingen, cursussen en filmavonden. Daarnaast moet er voldoende archief-, werk- en vergaderruimte zijn. We hebben in het begin van dit jaar

aan de Lambertus Parochie onze interesse in de Pastorie in het dorp kenbaar gemaakt. Maar voor zover ons nu bekend zal een andere partij de Pastorielocatie verder ontwikkelen.

Als u alles heeft gelezen zijn er mogelijk vragen, wellicht heeft u ideeën of opmerkingen, of nog beter bent u geïnteresseerd geraakt in onze Heemkundekring Rosmalen. Zoek in dat geval contact met een van onze bestuursleden (zie colofon) of stuur een mail naar info@heemkundegrosmalen.nl

Graag sluit ik af om al onze leden hartelijk te danken voor hun trouwe lidmaatschap. Alle andere betrokkenen en relaties: blijf geïnteresseerd en voel je welkom bij Heemkundekring Rosmalen. Samen staan we garant voor onze continuïteit.

Hoe dan ook houd corona op afstand. Het allerbelangrijkste is natuurlijk onze gezondheid, blijf dus goed op jezelf passen.

Namens het bestuur Heemkundekring Rosmalen,

Rien van den Broek, voorzitter

Mariaoord 75 jaar in Rosmalen

Jo Versteijnen

Door de impact die het coronavirus heeft op het hedendaagse leven, weten we maar al te goed wat een ziektegolf kan veroorzaken. In vroeger jaren was - weliswaar op kleinere schaal - tuberculose (TBC) een grote plaag voor de mens. De ziekte was toen een belangrijke doodsoorzaak. Het slechte leefklimaat, vooral in de steden, en de dikwijls bedroevende hygiëne waren de oorzaak. De enige remedie was afzonderen van de slachtoffers.

De in Gennep praktiserende huisarts Dr. Stiemens was, beginjaren 1900, begaan met de vele zieken en verzocht de eveneens in Gennep wonende zusters van Liefde om in hun St. Rochusgesticht ook TBC-patiënten te gaan verplegen. De zusters gingen akkoord en zo is in het Limburgse Gennep Maria-oord opgericht.

Omdat het aantal patiënten snel toenam, werd in 1918 een nieuw katholiek vrouwenasyl gebouwd en werd huisarts Stiemens directeur. Het werd een groot succes. Maar, de oorlogshandelingen van WO II gooiden roet in het eten. Na de bevrijding bleek, dat het asyl totaal was leeg geplunderd en verwoest en in de omgeving lag veel oorlogstuig.

De nieuwe directeur Dr. De Kleermaeker moest snel op zoek naar een nieuwe locatie voor zijn Mariaoord. Bij toeval ontdekte hij dat er in Rosmalen een prachtig landgoed te koop stond.

De villa op het landgoed Duinsche Hoeve

Het was het zeer geschikte 54 ha metende “Duinsche Hoeve” met een villa uit 1931 en twee oude boerderijen. Er was echter een groot probleem. De eigenaar van Boerderij De Duinsche Hoeve, het landgoed was van jood

Boerderij De Duinsche Hoeve

se afkomst, had de oorlog overleefd, maar was niet van plan om het landgoed aan de katholieke zusters te verkopen. Na bemiddeling door pastoor Van den Biggelaar uit de Maliskamp kwam alles toch nog in orde.

Op 2 juli 1945, dus 75 jaar geleden, werd de koop gesloten en dat was het begin van het huidige Mariaoord in Rosmalen.

Beginperiode Mariaoord

De villa was tijdens de oorlogshandelingen langdurig gebruikt door de Duitsers en later nog door de Canadese bevrijders. Je kunt je dus wel voorstellen hoe het eerste onderkomen van de zusters er uit zag.

De eerste zusters die naar Rosmalen kwamen hadden een flinke kluit aan het schoonmaken en op orde brengen van de villa. Na gedane arbeid liepen ze 's avonds naar de pastorie in de Maliskamp. Bij pastoor van den Biggelaar konden ze dan eten en slapen. De volgende morgen gingen ze weer op weg naar de villa.

Zo kort na de oorlog was het moeilijk om aan bouwmaterialen te komen om de nodige paviljoens te bouwen. Ook aan personeel was in de omtrek een groot gebrek. Daarvoor werden zelfs werklieden uit Friesland gehaald om hier met o.a. rietmatten de eerste barakken op te zetten. De zusters moesten ook voor deze werklieden koken in de te kleine keuken van de villa.

Door de komst van goede medicijnen zoals penicilline en

Sloop verpleegstersflat

Ligbarakken waarin de TBC- patiënten herstelden

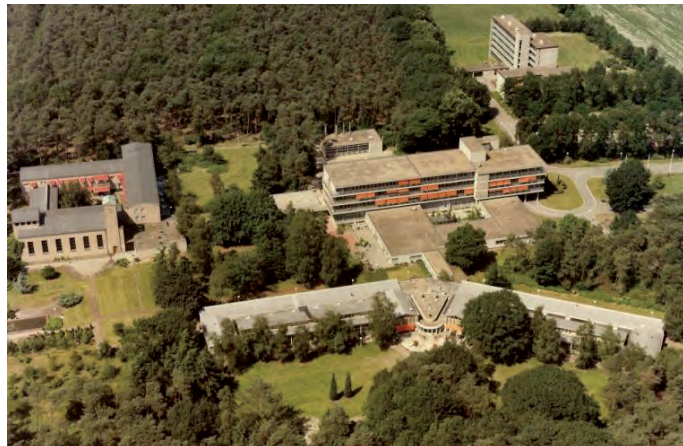
betere hygiëne nam het aantal TBC-patiënten af en werd in 1960 besloten om ook andere chronische zieken, maar ook mannen op te nemen als patiënt.

Mariaoord was in die tussentijd al flink verbouwd en in die periode werd voor de nonnen ook het klooster en de kapel (nu burchtzaal) gebouwd.

Restant Villa in 2012

Na de nodige verbouwingen en aanpassingen in de loop der jaren hebben we nu in Rosmalen een prachtig en modern verzorgingstehuis waar we in Rosmalen en omgeving best trots op mogen zijn.

Mariaoord in 1973, links het klooster en kapel

Mariaoord huidige situatie

Café Juliana

Gerrit Mol, met dank aan Michiel van Heumen.

Alweer enige tijd geleden kreeg onze heemkundekring foto's en teksten aangereikt door ons lid Wil van den Elzen. Daaronder een oude foto van café Juliana. Bijzonder was wel dat volgens het onderschrift dit café toen eigendom was van aannemer G. Creij.

Wil heeft volgens zijn aantekeningen op 2 augustus 1995 een gesprek gehad met Dinie Swinkels – van Creij. Zij was de oudste dochter van Gerardus van Creij (geb. 13-5-1880) en Gerarda Hermens (geb. 30-5-1884), beiden afkomstig uit Rosmalen. In dit gezin waren vijf kinderen: Annie, Betsie, Jo, Dinie en Jan. Het echtpaar Van Creij deed aangifte van hun voorgenomen huwelijk op de geboortedag van prinses Juliana, 30 april 1909. In 1910 werd Koffiehuis Juliana gebouwd, daarna heeft het betrekkelijk lang geduurd voor men een vergunning voor café kreeg. De prijslijst, getekend door G. van Creij en de secretaris van Tennisclub "Rosmalen" is in ieder geval gedateerd op 11 maart 1911.

Gerardus van Creij was aannemer. Hij bouwde o.a. in 1928 de Bartjeskerk in 's-Hertogenbosch, met de pastorie. Architect was H.W. Valk. De bouwkosten bedroegen 70.000 gulden. Ook een aantal woningen aan de Muntel werden door hem gebouwd, evenals de autobrug over de Maas bij Hedel. Voor mij is niet duidelijk over welke brug het dan precies gaat: van 1864 tot 1937 lag er op die plek een schipbrug, die daarna vervangen werd door een vaste brug. Gerardus was een nijvere man, want hij handelde ook in putringen en kolen.

Bij café Juliana lag ook een betonnen tennisbaan. Mogelijk is de foto van de heren in teniskleding daar genomen. De familie Nederveen uit 's-Hertogenbosch verscheen daar regelmatig

om hun sport te bedrijven. Op de plek van die tennisbaan verscheen later een kantoor. Er waren twee dienstbodes werkzaam bij de familie van Van Creij, één daarvan was Siena Kusters. De heer Veldhuizen deed naast zijn werk op Coudewater, ook de boekhouding. Er kon ook over-

nacht worden in Juliana. Mensen die op Coudewater moesten zijn en van ver kwamen, maakten daar gebruik van. Er waren twee logeerkamers. Een kop thee kostte 5 cent, voor een pot thee moest je 25 cent betalen. Melk was voor 10 cent te koop. Een glaasje bier deed 5 cent. Diverse likeuren kreeg je voor 10 cent.

Van Creij hield het café aan tot 1923. Genoemde Dinie van Creij had het in het gesprek met Wil van den Elzen ook nog over een treinbotsing, waarbij mogelijk een ernstig gewonde viel. Kapelaan de Groot verleende absolutie aan het slachtoffer, maar deze bleek niet katholiek te zijn. Nog een leuke anecdote uit dat gesprek: de bekende Rosmalense meester Ploegmakers had een motor gekocht bij Garage Hermens. Onderweg van Vinkel naar huis schudde het vehikel alle kanten op. Oorzaak: de meester was vergeten de handrem los te maken!

Bij de foto's die wij van Wil kregen, behoort ook een Ansichtkaart, gestempeld in Roosendaal op 4 oktober 1915, waar achterop geschreven stond:

Roosendaal Dierbare Vrouw. ik ben op dinsdag en blok nog hier maar ik ver-Trek om 12 uur met de Trein de andere zijn al 3 uur weg ik zal schrijven hoe of wij daar liggen en hoe of het daar gaat. wij waren om 3 uur Thuis van nacht Hartelijk Gr uw lief (hebbende) Man Gerard

De geadresseerde: Aan Mejuf Ger van Creij Café Rosmalen

De datering is 4 oktober 1915. en blok = en bloc = "met den hoop", te zamen, tot troepen, groepen of afdelingen verenigen.

Het betreft het echtpaar Gerardus van Creij en Gerardina Hermens, trouwen Rosmalen 25 mei 1909, hij metselaar, 29 jaar, zoon van Johannes van Creij, metselaar, 57 jaar, en Anna Catharina de Greef, overleden; zij 21 jaar, dochter van Gerardus Hermens, smid, 52 jaar, en Elisabeth Vink, 56 jaar. Gerard schrijft aan zijn vrouw Ger.

Het is zeer aannemelijk dat de eigenaar van café Juliana en de schrijver van de kaart dezelfde persoon is. Hij zal waarschijnlijk in militaire dienst gegaan zijn.

Hemke Pek

Redactie

Een aantal weken geleden overleed ons medelid Dieneke Raaymakers-Vorstenbosch. Zij was een bekend en gezien figuur in ons dorp, Vriendelijk en gastvrij, zeer geïnteresseerd in alles en iedereen en heeft heel veel vrijwilligerswerk gedaan voor kerk en gemeenschap. Dit overlijden riep heel wat herinneringen op aan Dieneke en ook aan haar vader, Hemke Pek

In 1998 maakte Jan Ketterings, een creatief en warm mens, ook lid van onze heemkundekring, een borstbeeld van Hemke. Dat beeld werd aan de heemkundekring geschonken. Bij die gelegenheid werden enkele toespraken gehouden die een prachtig beeld schetsten van Hemke. Een Rosmalenaar en Brabander pur sang. Om Dieneke en

haar vader te eren plaatsen wij hierna een artikel dat eerder verscheen in Rosmalla van december 1998. Wij denken veel van onze lezers een groot plezier te doen.

Op 3 oktober 1998 is door beeldhouwer Jan Ketterings een beeld van Hemke Pek aan Heemkunde-kring Rosmalen overhandigd. Bij deze gelegenheid hebben onder meer Jan Ketterings en Dien Raaijmakers-Vorstenbosch, de dochter van Hemke Pek, toespraken gehouden. Deze volgen hieronder.

Jan Ketterings:

‘Bijzonder en toch zo gewoon’

“Hartelijk welkom, mede namens mijn vrouw, aan het bestuur van de Heemkundekring Rosmalen, vertegenwoordiger van de Brabant Pers en Weekblad De Molen. Een bijzonder welkom aan mevrouw D. Raaijmakers-Vorstenbosch.”

Waarom er een beeld van hem gemaakt is:

Na enkele jaren van plannen maken kon ik mijn ideaal, het creëren van een ‘tijdelijk’ beeldhouwatelier in mijn garage, realiseren. Synchroon aan deze bouwplannen liep mijn idee om een portret van een bekende, beroemde of beruchte Rosmalenaar aan de Heemkundekring aan te bieden. Zij zijn immers de vorsers naar en de bewakers en bewaarders van het Rosmalens erfgoed. Via Arie van de Ven, secretaris van de Heemkundekring en een goede bekende van mij (medelid van de Commissie Historie Coudewater) werd mijn plan in het bestuur van de Heemkundekring gebracht en dit resulteerde in het voorstel om een portret te maken van Herman Vorstenbosch, alias Hemke Pek.

Intussen weet ik nog steeds niet wat mijn plan in het bestuur teweeg heeft gebracht: waren ze eensluidend in hun voorstel aan mij of zijn ze door een moeilijke keuze dicht bij een bestuurlijke crisis geweest? Ik was immers voor de meesten van U onbekend als beeldhouwer - portrettist. Het feit dat u allen bij deze overdracht van het portret vandaag aanwezig wilt zijn, geeft mij het goede gevoel dat alles geheel in de geest van Hemke is verlopen.

Na uitvoerige informatie van mevrouw Dien Raaijmakers, dochter van Hemke Pek, begon voor mij het beeld van de mens achter die naam meer en meer vorm en inhoud te krijgen. Ikzelf heb Hemke Pek nooit in levenden lijve ont-

moet, maar de onopgesmukte verhalen van Dien over haar vader waren zo expressief dat ze mij voldoende inzicht boden in de persoon van Herman Vorstenbosch om mede met behulp van enkele foto's een start te kunnen maken met het vervaardigen van dit portret.

Wie was Hemke Pek?

Het gaat er mij dan niet uitsluitend en alleen om hoe hij er doorgaans uitzag, maar vooral om wie en hoe hij was als mens. Eenvoud en goedheid sierden hem, hij was een graag geziene man in de Rosmalense gemeenschap, waar ook iedereen hem kende, mede vanwege zijn openheid en sterk gevoel voor eerlijkheid. Hij was recht door zee en verdedigde, indien nodig, zonder onderscheid des persoons deze normen en waarden zowel binnen als buiten zijn gezin. Hij kon met iedereen overweg, was zeer behulpzaam en kende daarbij geen standsverschillen. Hemke had een passie voor de natuur, voor kinderen, voor zijn dieren, waaronder paardjes, koe en kalf en klein vee. Daar kon hij intens van genieten. Bij gelegenheid van zijn pensionering in 1970 werd hij koninklijk onderscheiden voor zijn inzet en trouw. Gedurende 45 jaar was hij als opperman werkzaam bij een en dezelfde bouwonderneming in Rosmalen.

Veel oudere Rosmalenaren zullen Hemke kennen als een man met pet en kiel en een half uit zijn broekzak hangende rode zakdoek. Ik heb geen beeldje van Hemke gemaakt ten voeten uit, maar een portret waarin zijn grootsheid als mens naar voren komt. Dit portret is door mij in gietsteen gegoten, een materiaal waar Hemke zelf ook 45 jaar mee gewerkt heeft. Bij zijn pensionering had iemand berekend dat de kubieke meters inhoud van de grote kerk (de Sint Jan) te klein zou zijn om alle kruiwagens zand en grind te bergen die Hemke in zijn leven handmatig heeft vervoerd! Zoals gezegd ben ik bij het portretteren primair uitgegaan van het innerlijke karakter van Hemke, ontdaan van alle, ook bij hem wisselende, aan mode en omstandigheden onderhevige buitenkant. Ik heb hem geportretteerd op 65-jarige leeftijd, een nog immer vitale en beminnelijke man die recht en onbekommerd de toekomst inkijkt. Mag ik nu de heer Derksen, voorzitter van de Heemkundekring, vragen dit portret te onthullen en daarmee ook in ontvangst te nemen.”

Rosmalen, 3 oktober 1998

Voor Jan Ketterings en zijn lieve vrouw

Dit is door mij, Dien Raaijmakers-Vorstenbosch, geschreven en verteld bij de overdracht van het portret van Herman Vorstenbosch, alias Hemke Pek, aan de Heemkunde-

kring Rosmalen op 3 oktober 1998.

Over wie hij was:

“Hemke was in oud-Rosmalen bekend bij jong en oud. Hij werd geboren in de Rosmalense hei vlak op de rand van de zandvlakte/zandverstuiving als de jongste van een groot gezin.

Onze jongen of onzen Hem, zo werd hij door zijn broers en zussen genoemd. Thuis tussen de Oude Baan en de zandvlakte, in een klein boerderijtje, heeft hij zijn jonge tijd doorgebracht.

Op de hei, zoals hij dat noemde, bij ons Anna en onzen Bert, met de zandkar mee naar Den Bosch, venten met het zand voor op de plavuizen van den herd (den herd is de keuken van tegenwoordig), want zand was vroeger de vloerbedekking. Eigenlijk was zijn vader, mijn opa dus, goed bij de tijd, heb ik wel eens gedacht: zandverkopen als extra bijverdienste, als aanvulling voor zijn gedoetje en zijn boerderij. Hemke heeft wel eens verteld, als het bomes (herfst) werd en de pacht betaald moest worden voor grond en huis, dat het heel wat was, en dat het na veel tegenslag niet altijd van een leien dakje ging. Dat viel dan ook om de dooie donder niet mee. Zo groeide hij op van kind tot volwassene.

Hij kreeg de leeftijd van jonge man, dus ging hij ook aan de scharrel. Hij ontmoette Hanneke Verhoeven en toen hij 30 jaar oud was, trouwde hij met haar en trok hij bij Hannekes thuis in, bij zijn schoonvader Bert Verhoeven in de Krommenhoek. Daar woonden en werkten ze samen en kregen ze ook 8 kinderen, waarvan er maar liefst 4 hemel-den/stierven.

Maar zoals Hemke zich altijd verzette tegen alles wat onrecht was, zo wist hij dat ook te verwerken door bezig te zijn en hard te werken. Dit speelde zich af in ons klein huisje, zoals hij dat noemde.

Ondertussen ging hij ook werken in de bouw bij Naris Plas en daar heeft hij heel wat werk verzet, wat ik zelf gehoord heb van Leo van der Plas, die vertelde dat als men alle kruiwagens die Hemke met grind laadde en versjouwde, bij elkaar lagen, ze niet in de grote Kerk (Sint Jan) konden. Dit werd verteld bij zijn 40-jarig dienstjubileum. Bij die gelegenheid werd hij gehuldigd door Hare Majesteit de Koningin met een ‘medailleke’, zoals hij dat noemde. Als iemand vroeg waarom hij dat had gekregen, zei hij “Oh, ik ben 25 jaar koster geweest.”

Zo leefde Hemke henen, vriendelijk, eenvoudig, maar vooral eerlijk en sociaalvoelend zoals ze dat tegenwoordig noemen. Voor iedereen stond hij klaar, voor arm en rijk.

Hemke vond iedereen hetzelfde. Met z'n schillenwagentje met een bok ervoor haalde hij oud brood op in het dorp en ook de schillen (toen al milieubewust). Hij maaide gras bij de pastoor voor zijn kalfkes, maaide rog bij de boer voor wat aardappels en zo ging dat maar door. Eens per jaar ging hij op reis, want hij was ook nog bij een reisvereniging. Dus een dag per jaar was het reizen geblazen.

Eens is hij met de kruiwagen thuis gebracht door Piet van Hirtum senior en Huub van Helvoirt. Dit was op Konin-ginnedag, toen hij feest vierde op het gemeentehuis, omdat hij een 'medailleke' gekregen had. De nodige drankjes hadden hun werk gedaan.

Zo met z'n klompkes en z'n kieleke kenden ze Hemkes al-lemaal. In de buitendijk had hij wat land voor aardappels, peeën voor 't vee en wat groente en zo al wat meer. In den Kattenbosch, waar nu de oude MAVO staat, lag zijn wei. Hij had een paardje, een hool (magere koe), wat konijn-tjes en een hondje, een min varkentje, meestal het kleinste uit het nest, het koningske zoals dat genoemd werd, een beestje waar een ander geen heil in zag. Hemke kreeg ze meestal wel aan de praat. Hij buurtte wat af met zijn beest-jes en aaide ze over der kopke. Zo leefde hij gelukkig met z'n gedoentje en zijn huishouden.

Later, toen hij wat ouder werd, had hij de kinderen van de Krommenhoekschool in de buurt. Ze wisten het trommel-tje met snoepjes in de kast wel te vinden. Zelf bleef hij als het droog was, buiten met de wefkes buurten en dan was

het lachen geblazen. In de bouw was hij een graag gezie-ne gast die dan ook als het nodig was, met raad en daad erbij was. Zijn kinderen en kleinkinderen wisten hem te vinden. Hij leerde ze leven, maar ook plezier maken, want ondanks zijn leeftijd zat hij vol streken en dat was het wat hem zo aantrok bij de jong. Nou vandaag schrijf ik dees op; boeken zou je kunnen schrijven, maar als hij dè es zag, zou hij zeggen: "Oh wel he, wat maak je me nou, waar ben de nou mee bezig?" Als hij dit zag, zou hij, denk ik, in al zijn eenvoud wel een beetje trots zijn. Ik denk dat hij tegen mij zou zeggen: "Durske, wat denkte ervan?"

Zijn geboorte en sterf datum.

Hemke Pek werd als Hermanus Vorstenbosch geboren 3 april 1905 in Rosmalen. Hij stierf op 84-jarige leeftijd in zijn geliefde dorp op 19 april 1989.

Wanneer de onthulling was en waar het beeld nu is.

Op 3 oktober is door beeldhouwer Jan Ketterings een beeld van Hemke Pek aan Heemkunde-kring Rosmalen overhandigd.

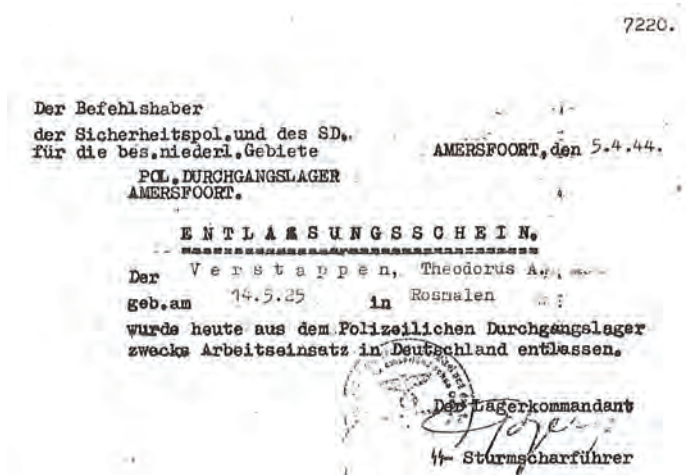
Het beeld wordt sindsdien bewaard in één van de ruimten van deze Heemkundekring. Soms wordt 'ons Hemke' ten-toongesteld, zoals in oktober 2015, toen er een grote ten-toonstelling was in het Rodenborchcollege in Rosmalen in het kader van 'Rosmalen 1200'.

Merkwaardig oorlogsverhaal

Gerrit Mol

Ad Hermens noemt in zijn "Rosmalen in de vuurlinie" enkele interessante voorvallen uit de oorlogstijd, waar-onder het navolgende verhaal. In de nagebleven mappen van Thies van Creij vond ik een voor mij onbekende brief van Theo Verstappen, geboren en getogen in Rosmalen en later werkzaam bij de politie in Utrecht. Theo schrijft op 29 oktober van het jaar 1984 een brief naar Ad Her-mens, waarin hij een ontslagbewijs uit kamp Amersfoort meestuurt met een toelichting. U leest in de "Entlassungs-schein" (Ontslagbewijs) dat Verstappen op 5 april 1944 uit kamp Amersfoort ontslagen is. In werkelijkheid werd hij nog diezelfde dag onder zware bewaking gedepor-teerd naar een ander concentratiekamp in Duitsland, van waaruit hij na een verschrikkelijk verblijf van ongeveer 3 maanden en na veel ontberingen op spectaculaire wijze wist te ontsnappen. Hij arriveerde heelhuids in Rosmalen.

Het getal 7220 op het ontslagbewijs was het kampnummer van Verstappen.

Volgende stap nieuwe parochiecentrum

Jolien en Camiel van der Heiden

In de nieuwsbrief van de parochie H. Maria van 20 juni was te lezen dat de bouwvergunning voor de bouw van een nieuw parochiecentrum bij de Lambertuskerk verleend is en dat het parkeerterrein achter de Lambertuskerk zou worden afgesloten. De gemeente verwijderde begin juli de klinkers en daarna was het tijd voor de volgende

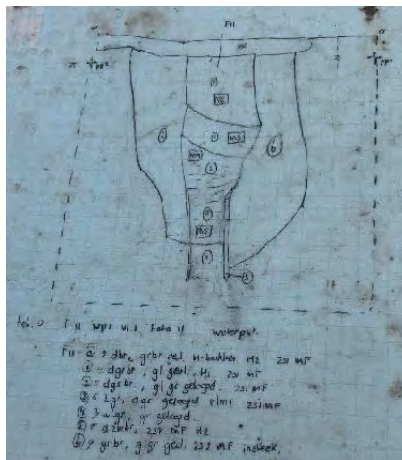

stap. Als je namelijk gaat graven, zeker naast een kerk die er al eeuwen staat, moet er ook onderzocht worden wat er dieper onder de grond zit.

De parochie heeft Vestigia Archeologie & Cultuurhistorie opdracht gegeven om dit onderzoek te doen en daar is op 14 en 15 juli hard aan gewerkt (zoals misschien door sommigen gezien).

In de bovenste 70 cm werden pannen, delen van 3 fietsen, een zakmes, heggenschaar en het armatuur van een grote hanglamp aangetroffen, allemaal flink verroest.

Na het weggraven van deze 70 cm bovengrond, werden sporen van 1000 jaar geleden zichtbaar. De luchtfoto geeft een prima beeld. Aan de rechterkant zijn in het lichte zand 2 cirkels zichtbaar. Dit bleken kuilen te zijn waarin enkele potscherfjes zijn aangetroffen. Aan de linkerkant zijn de plantbedden van een groentetuin te zien.

Conclusie; we 'zitten' 1000 jaar later bij iemand in de tuin.

Midden op het terrein werd een oude waterput gevonden (eveneens zo'n 1000 jaar oud) die bij het onderzoek 2,5 meter diep werd uitgegraven. In de grond waren, vanwege de ouderdom, alleen maar verkleuringen te zien die zowel op foto als

op tekening zijn vastgelegd (zie afbeeldingen). Onder de waterput werden sporen gevonden van de vulkaanuitbarsting in de Eiffel. Daaronder zand van 12.000 jaar geleden, de laatste ijstijd.

Er zijn niet echt waardevolle voorwerpen naar boven gekomen maar het onderzoek geeft wel een goed beeld van wat er 1000 jaar geleden was.

De oogst aan voorwerpen was een spinklosje, een aantal potscherven, brokken tufsteen (waarschijnlijk van de muren van de voormalige Lambertuskerk) en staalslakken die bij smeedwerk zijn vrijgekomen.

Het terrein is inmiddels weer vlak gemaakt en er kan gebouwd gaan worden;

Een heel klein stukje geschiedenis van Rosmalen is in kaart gebracht.

Kapellen in Rosmalen

Gerrit Mol

De geschiedenis van de Lambertuskerk is op meerdere plekken uitvoerig beschreven. De overige kerken: Annakerk Hintham, Bernadettekerk Maliskamp en Laurentiuskerk dateren alle van de vorige eeuw en zijn dus ook niet echt oud te noemen. Maar wist u van het bestaan van vier kapellen in Rosmalen? Eerst eens even kijken wat een kapel wordt genoemd. Volgens Wikipedia is een kapel (gebouw), een kleine kerk die geen parochiekerk is, al dan niet als onderdeel van een klooster, school, ziekenhuis of andere instelling.

Henk de Werd beschrijft in “Rosmalen vroeger” uitvoerig de Sint Antoniuskapel in Hintham. Wikipedia verwacht overigens deze kapel met de meer bekende Antoniuskapel in de Hinthamerstraat in 's-Hertogenbosch. U weet wel, die prachtige gevel vlak bij Antoniegaarde. Henk zegt in zijn beschrijving dat hij de kapel voor het eerst in 1520 tegenkwam. In de “Geschiedenis van het Bisdome 's-Hertogenbosch” door Schutjes (1976) wordt echter gesuggereerd dat de kapel van 1558 zou zijn. Beide zijn het er over eens dat deze toen bouwvallige kapel bij afbraak in 1649 103 gulden opbracht.

Dan is er de kapel van Onze Lieve Vrouw en van Antonius op het Heeseind. Volgens Henk de Werd bestond

deze kapel al rond 1350. Een van de priesters die aan deze kapel verbonden was, Peter Wellens, werd in 1557 begraven nabij de parochiekerk. Die zerk bevindt zich nu in het Noordbrabants Museum. In 1648 worden de parochiekerk en alle kapellen in Rosmalen gesloten of afgestaan aan de hervormden. De kapel op het Heeseind wordt ingericht als school en schoolmeesterswoning.

Ons klooster Mariënwater (nu meestal Coudewater genoemd) beschikte natuurlijk ook over een kapel. Dat klooster is rond 1434 gesticht. De legende rond die stichting is beroemd, de bijenkorf en Peter de Gorter, weet u wel! De kapel staat er in feite nog steeds, maar is helaas niet meer in gebruik. Over de geschiedenis van Coudewater is natuurlijk in Rosmalla en op heel veel andere plekken voldoende gepubliceerd.

Kapel nummer vier is klooster Sint Anna-Burg. Jan Back, heer van Rosmalen, vroeg in 1505 aan de Augustinessen van de Windmolenbergstraat in 's-Hertogenbosch om zich ook in Rosmalen te vestigen. Dat gebeurde ook en het klooster werd Sint Annenborch genoemd. Later kwamen daar nonnen uit Helmond en Driel bij. Het klooster lag nabij de Hennist (Heinis). Al in 1587 moesten de nonnen door oorlogsgeweld het klooster verlaten en naar 's-Hertogenbosch vluchten. De naam Annenborch leeft voort in Rosmalen.

Wie heeft nog oude grammofoonplaatjes?

Redactie.

Een van onze vrijwilligers, Jos Hoedemakers, vertelde dat hij thuis een hele gave jukebox uit 1959 heeft (zie foto) en 45 toerenplaatjes spaart, hij heeft er inmiddels bijna 1000 en is altijd op zoek naar nieuwe plaatjes (ook elpees hebben zijn interesse).

Jos vroeg of het mogelijk was om een oproepje in Rosmalla te plaatsen. Mochten er mensen zijn die oude plaatsjes hebben waar ze niks mee doen, dan zou Jos ze graag willen overnemen.

De geschiedenis van Coudewater van 1713 tot 1870

Hein van der Flier

Over Coudewater is al veel gepubliceerd. Dit artikeltje gaat over de periode van anderhalve eeuw, tussen het overlijden van de laatste Brigittines en het moment dat het gebied wordt verkocht aan de Maatschappij tot Verpleging van Krankzinnigen. Wie waren de eigenaren en hoe zag het gebouw eruit. Op die vragen geef ik een antwoord door de beschikbare bronnen te combineren.

1 Herman Cremers 1713-1723

Herman Cremers (1671-1721) is een beambte van Johan van Leefdael, de rentmeestergeneraal van de geestelijke goederen in 's-Hertogenbosch en Maasland. Een van de taken van de rentmeester is om kloosters te verkopen. De Birgittinessen die in 1649 op Coudewater woonden, mochten er blijven tot de laatste was gestorven: een zogenaamde uitsterfregeling. Nieuwe zusters mochten niet worden aangenomen, maar dat werd oogluikend wel toegestaan. Toen Maria Verdonck in oktober 1711 op 97jarige leeftijd stierf, werd tot verkoop besloten. In februari 1713 verkoopt de rentmeestergeneraal het klooster Coudewater. Of de heer Cremers het landgoed koopt uit sympathie voor de Birgittinessen, of dat hij hier een handelkje in ziet is niet duidelijk. In ieder geval verwerft hij het landgoed op persoonlijke titel voor fl. 9.500, en verhuurt het direct aan de zusters. Die worden er nog hetzelfde jaar door soldaten uitgezet. Zijn belangstelling voor Rosmalen blijkt groot: in 1715 koopt Herman de functie van erfsecretaris van Rosmalen en Nuland. Na zijn dood verkopen zijn kinderen het klooster.

2 Allard Johan Gansneb, genaamd Tengenagel 1723-1732

Allard Johan Gansneb (1692-1774) is geboren in Beulake en maakt deel uit van de Overijsselse adel. Na de dood van Johan van Leefdael in 1715, wordt Allard Gansneb de volgende rentmeester van de geestelijke goederen en de baas van Herman Cremers. Twee jaar na Hermans dood in december 1723 koopt hij Coudewater van diens kinderen. Direct vraagt hij toestemming aan Den Haag om de kerk en de bouwvallige gebouwen af te mogen breken. Als dat

Omstreeks 1730 maakte Hendrik Spilman bovenstaande tekening van het complex van Coudewater (Brabant-Collectie universiteits-bibliotheek van Tilburg).

is gebeurd volgt in april 1732 de verkoop van dit landgoed. In de 'sGravenhaegse Courant lezen wij de mededeling dat notaris Verster, geautoriseerd door de raden van de Staten der Vereenigde Nederlanden, in het wijnhuis 'De Zwarte Arend' diezelfde maand verkoopt: een extraordinaire welgelegen buytenplaets en heeren huizinge (...) bestaende in een welgereguleerde en omwaterde huizinge met 8 benedenkamers waer onder verscheyde van 30 voeten vierkant een grote en commodiese keuken, considerabele kelders, koetshuys, stallinge voor 12 paarden, koestal, tuinmans woning, een ommuurde tuin, binnen zijn muren omtrent anderhalve margen; nog een nieuw aangelegde tuin groot omtrent een margen beplant met omtrent 1000 allerhande vruchtdragende jonge ley en andere boomen en (...); omtrent 25 margen zo teel als weyland en bosch.

3 Mr. Alexander Berend van Eijbergen 1732-1752

Alexander van Eijbergen (1688-1752) is de hoogste bieder en wordt in juni 1732 eigenaar. Hij is geboren in Brummen, studeert in Leiden rechten en komt naar 's-Hertogenbosch waar hij in 1716 poorter wordt. Het jaar daarop trouwt hij met Clara Maria Minten. Van Eijbergen wordt in 1719 schepen en vervult daarna diverse functies in de stad. Zo is hij enkele jaren rentmeester van de stad, postmeester en ouderling. Zijn vrouw sterft kort na de geboorte van het vijfde kind in juli 1725. Vijf maanden later hertrouwt Alexander met Maria van Antwerpen. Tijdens dit huwelijk verwerft hij deze buitenplaats. Na de dood van Maria hertrouwt Alexander in 1742 met Catharina

Thomina Pauw. Zij is de weduwe van Willem Hartman. Alexander zelf sterft op het landgoed in 1752 en het wordt verkocht.

4 Stephanus en Jacob du Castel 1752-1780

Stephanus (1695-1780) en zijn broer Jacob (1689-1757) worden in december 1752 de nieuwe eigenaren. Zij zijn de zoons van Abraham du Castel en Maria Domus en beiden koopman. De 'Heer' Ducastel is volgens inventarisaties in 1761 en 1771 zowel eigenaar als bewoner van dit pand. Nadat Stephanus in mei 1780 in de Sint Jan is bijgezet, (zie tekst grafsteen) komt Coudewater weer te koop.

GRAFTSTEDE.
UAN ABRAHAM.DU.CASTEL
STERFT.DEN 27.JULY.1713
EN MARIA DOMÛS SÿNE
HUYSVROÛW STERFT
DEN 27 YANÛARÿ 1740
EN DER SELVER SOONEN
JACOB DU CASTEL IS GESTOR
VEN DEN 4 IANUARY 1757
EN STEPHANUS DUE CASTEL IS
GESTORVEN EN 14 MAYÿ1780

In de advertentie staat dat notaris Santvoort in de herberg 'Den Paushoed' publiek zal verkopen:
eene buitenplaats genaamt het klooster van Koude Water met deszelfs spacieuze heerenhuis, neerhuis, stal, koet-

Marten Bowier 1750-1830	Susanne Donker v.d. Hoff 1749- 1833	Hugo Bowier 1758-1834	Theodora E. Baest Verspeyck 1763-1832
x 's Hertogenbosch 1779		x 's Hertogenbosch 1785	

Susanne Catharina Beeldsnijder 1758-1816 <u>bezit Coudewater 1811-1816</u> wed. Johan Jacob van Rensse- laar (1747-1759)	Ds. Carel Jan Gallé 1737-1811 <u>bezit Coudewater 1781-1811</u> <i>1e huw. Catharina P Fetmenger</i> 1753-1797 x 2 ^e Amsterdam 1801
--	--

Jan Bowier 1793-1853 <u>bezit Coudewater 1816-1853</u> <i>2e huw 1832 Juriana J.A. Versfelt 1807-1866</i> <u>bezit Coudewater ca. 1853-1864</u>	Johanna J Sara van Rensselaar 1795-1830 (dochter uit dit 1 ^o huwelijk)
x 's Hertogenbosch 1814	

Anna Susanna Hermina Bowier 1836-1909	Fraus J. J. de Blocq van Scheltinga 1838-1870 <u>bezit Coudewater ca. 1864-1870</u>
x Gimeken en Bavel 1864	

Jan Bowier is de zoon van Hugo en Theodora.
Johanna Rensselaar is de dochter van Suzanne en Carel.
Anne Bowier is dochter van Jan en Johanna

shuis, koestal, extra grooten hof in zijne muuren, voor-
plyn, aanhoorige landeryen alles omringt van gragten
met levend water en plantagie onder het dorp Rosmalen.

5 Ds. Carel Jan Gallé 1780-1816

Carel Jan Gallé (1737-1811) wordt in juli 1780 voor fl. 4.300, de nieuwe eigenaar. Sinds 1774 is hij predikant van de Waalse gemeente van 's Hertogenbosch en leraar aan de Illustere School. Een jaar voordat hij dit buitenhuis koopt, trouwt hij in Berlicum met Catharina Petronella Fetmenger (1753-1797). Zij is de dochter van bierbrouwer Abraham Fetmenger en Catharina Strösling. Na achttien jaar huwelijk overlijdt Catharina. In 1801, dus vier jaar later hertrouwt de predikant in Amsterdam met

In 1804 schilderde Pieter H. Testas een aquarel van Coudewater van de Kloostersteeg af gezien (Stadsarchief 's-Hertogenbosch).

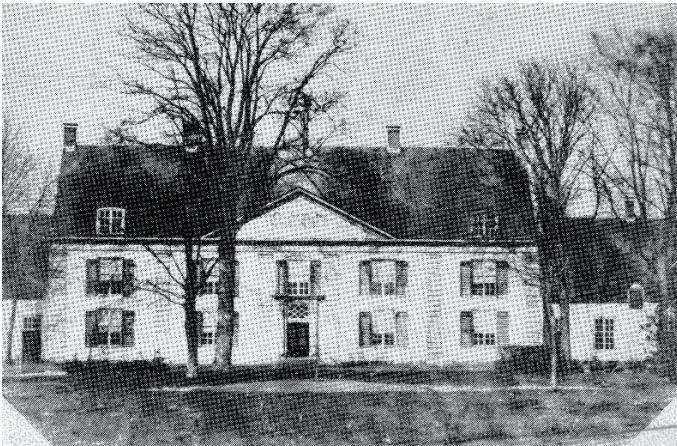
Susanne Catharina Beeldsnijder (1758-1816), de weduwe van Johan Jacob van Rensselaar (1747-1759). Nadat de predikant in 1811 overlijdt, woont de weduwe Gallé van Rensselaar nog vijf jaar op Coudewater samen met haar enige dochter. Zij sterft daar in 1816.

6 Mr. Jan Bowier 1816-1853

Twee jaar voor het overlijden van haar moeder, in augustus 1814, trouwt Johanna Jacoba Sara van Rensselaar met Jan Bowier (1793-1853). Hij is de zoon van Mr. Hugo en de neef van Mr. Marten Bowier (zie bovenstaande tabel). Jan studeert rechten en wordt plaatsvervangend officier aan de rechtbank te 'sHertogenbosch. Vervolgens is hij actief als grootgrondeigenaar en houtvester. Van 1823 tot 1850 is hij ook lid van Provinciale Staten

Vermoedelijk erft Johanna van Rensselaar Coudewater als enig kind van haar moeder en zo komt het op naam van Jan Bowier te staan. Opvallend is wel dat bij de opmaak van het kadaster (OAT) omstreeks 1830 Mr. Marten Bowier als eigenaar wordt genoteerd. Hoe dat zit moet worden nagegaan!

Op zeker moment wordt dit gebouw gemoderniseerd, zoals te zien is op bijgaande foto op de volgende pagina (ca.

- er is een fronton boven de voorgevel geplaatst, terwijl de trap naar de voordeur is verdwenen.
- de hoge vleugels van het gebouw zijn verwijderd. Daarvoor in de plaats zijn twee vleugels van één bouwlaag verschenen. Het geheel maakt een landelijke indruk.

Het zal niet verbazen dat de bezitter van dit huis degene is met de hoogste belastingaanslag in Rosmalen. In 1830 sterft Johanna van Rensselaar en twee jaar later hertrouwt Bowier met Juriana Versfelt. Met zijn tweede vrouw leeft Jan Bowier nog 23 jaar samen. Jan bereikt bijna de leeftijd van zestig jaar. De weduwe Bowier Versfelt woont daarna nog tien jaar op Coudewater en verkoopt dit bezit in 1863.

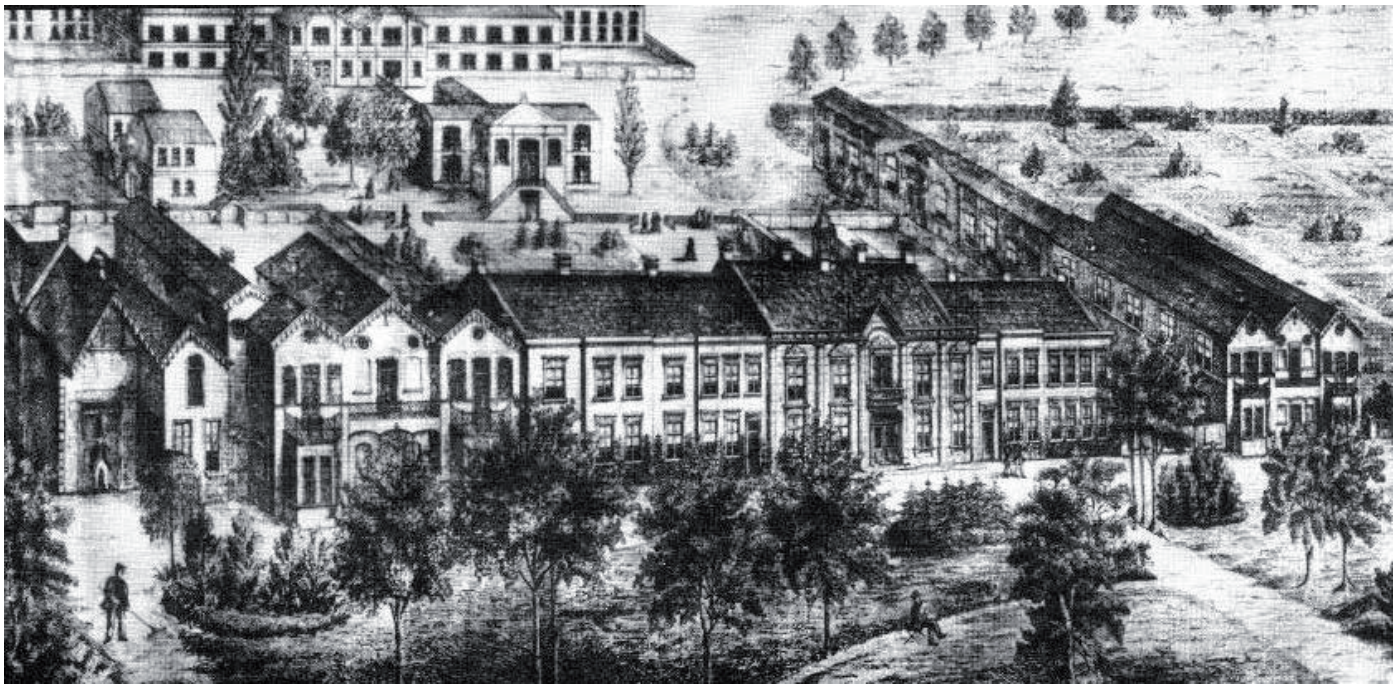
1850). De uitwendige veranderingen ten opzichte van de situatie in 1730 zijn de volgende:

- het klokkentorentje is vervangen door een slanker exemplaar. Het aantal rookkanalen in het huis is van twee naar vier gebracht want er staan nu vier schoorstenen op het dak.
- het aantal ramen in de voorgevel is teruggebracht van 21 naar 9. De gevel lijkt naar achteren verplaatst te zijn, terwijl in het dak twee kapellen zijn opgenomen.

7 Mr. Frans J. J. de Blocq van Scheltinga 1864-1870

Frans de Blocq van Scheltinga (1838-1870) komt uit Friesland. Zijn vader, rechter te Heerenveen sterft in januari 1864 aan een slopende ziekte. Vier maanden later laat Frans als eigenaar van Coudewater bestek en bouwtekeningen maken en nodigt aannemers uit om aanbestedingen in te zenden voor een grote verbouwing.

In oktober van dat jaar trouwt hij met Anna Susanna Hermina Bowier (1836-1909), een dochter uit het huwelijk van Jan met Juriana Versfelt. Er worden ingrijpende veranderingen aangebracht in de jaren 1865-1866. Dat blijkt ook uit een artikelje waarin melding wordt gemaakt van een treurig ongeval door het omvallen van een muur: Lindert van den Tillaart werd onder het steenen gevaarte als begraven en bekwam zo zware kneuswonden aan hoofd en lijf dat men voor het behoud van zijn leven vreest. De anderen werklieden hadden nog tijd om te wijken.

Het gebouw ondervindt een metamorfose en hiermee verschijnt 'Coudewater' zoals wij dat kennen: een gebouw met allure. De verschillen aan de buitenzijde zijn de volgende:

- de twee dakkapellen zijn verdwenen en op de dakrand is een balustrade aangebracht.
- de raampartijen zijn van een omlijsting voorzien en bekroond met een architraaf.
- de ruimte boven de voordeur is voorzien van openslaande deuren die toegang geven tot een klein balkon. Daarboven is een uurwerk aangebracht terwijl het bovenlicht bij de voordeur is verdwenen.

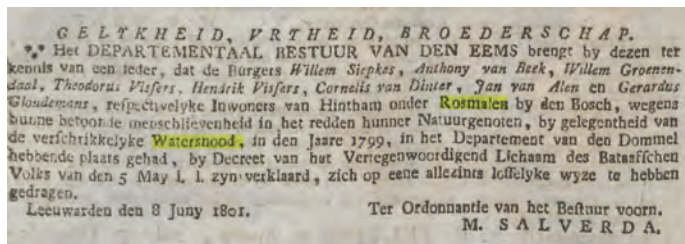
Het echtpaar De Blocq-Bowier krijgt een zoon Daniel (1865); een dochter Elske (1867) en een zoon Marius (1869). Dan volgt het rampjaar: 1870. De jongste zoon sterft in februari en Frans krijgt een slepende ziekte waaraan hij in juni 1870 na langdurig lijden overlijdt. Hij bereikt de leeftijd van 32 jaar. Zijn vrouw verhuist naar Annville in Ulvenhout waar zij door haar familie wordt opgevangen. Daar wordt een zoon geboren die naar zijn vader wordt genoemd en nog dezelfde maand sterft. De weduwe verkoopt in 1870 Coudewater aan de Maatschappij tot Verpleging van Krankzinnigen met 37 ha. grond voor fl. 47.000,--.

Op bovenstaande ets uit 1874 zien we hoe rond het hoofdgebouw met de beide vleugels in vier jaar veel nieuwbouw is verrezen. Het hoofdgebouw is nog wel duidelijk herkenbaar. Zo begint een nieuwe fase van dit gebied, waarin dit gebied wordt aangepast aan de maatschappelijke behoefte van dat moment.

De historie van de familie Siepkens te Hintham-Rosmalen

Henk de Werd Deel 3

Een reactie op de historie van de familie Siepkens..... en nog wel van Walter van Mierlo, zoon van Henk van Mierlo en Lenie v.d. Leest, alias Lenie van Mieke Hoed. Walter is een oud-leerling van me op de Sancta Maria Mavo in Den Bosch. Hij stuurde mij enkele oude krantenberichten over zowel Willem Siepkens als zijn zoon Hendrik Ignatius Siepkens, die eveneens burgemeester van Rosmalen werd. In deel 2 schreef ik over de onderscheiding, die Willem Siepkens kreeg voor zijn heldhaftig gedrag bij de watersnood van 1799.

Gelijkheid, Vrijheid, Broederschap..... Bataafsche Leeuwarder Courant van 18 Juny 1801. Met dank aan Walter van Mierlo, Het knipsel wordt door Henk de Werd, net als Walter van Mierlo dat zelf ook doet, digitaal bewaard.

Eveneens ontving ik van Walter van Mierlo het volgende bericht, dat gaat over een brand bij de burens van burgemeester Willem Siepkens. In de Bredasche Courant van 11 July 1835 lees ik: "De nacht van den 7den dezer had voor het gehucht Hintham onder Rosmalen allernoodlottigst kunnen zijn. Onverwachts ontdekte men, des avonds, omtrent half twaalf uren TEN HUIZE VAN DEN BURGEMEESTER SIEPKENS, brand in de naastbijstaande schuur aan de Wed. Van Beek behoorende, DE ZOON DES BURGEMEESTERS SNELDE DADELIIK, NIETS DAN EEN HEMD AANHEBBENDE, TEN HUIZE UIT, wekte alle inwoners des gehuchts en snelde als brandmeester met eenige spuitgasten naar de brandspuit, welke dan ook in een ogenblik werkzaam was, terwijl men inmiddels reeds ten huize van de Wed. Van Beek alles in 't werk stelde om den brand tegen te gaan. 't Bleek echter weldra onmogelijk de met vele brandstoffen gevulde en met een rieten dak voorziene schuur te behouden, evenmin als de belendende stal en woning, voornoemde weduwe insgelijks behoorende, zoodat men besluiten moest

deze omver te halen, waarna het door inspanning van alle krachten en door eenen voorbeeldsloozen ijver gelukken mocht om het woonhuis, door de weduwe Van Beek zelve bewoond en DE LOOIJERIJ, HUIS EN STALLEN VAN DEN BURGEMEESTER SIEPKENS te behouden. De oorzaak van den brand schijnt onbekend; de schade wordt

— De nacht van den 7den dezer had voor het gehucht Hintham, onder Rosmalen, allernoodlottigst kunnen zijn. Onverwachts ontdekte men, des avonds omtrent half twaalf uren, ten huize van den burgemeester Siepkens, brand in de naastbijstaande schuur aan de wed. van Beek behoorende. De zoon des burgemeesters snelde dadelijk, niets dan een hemd aan hebbende, ten huize uit, wekte alle inwoners des gehuchts, en snelde als brandmeester met eenige spuitgasten naar de brandspuit, welke dan ook in een ogenblik werkzaam was, terwijl men inmiddels reeds ten huize van de wed. van Beek alles in 't werk stelde om den brand tegen te gaan. 't Bleek echter weldra onmogelijk, de met vele brandstoffen gevulde en met een rietendak voorziene schuur te behouden, evenmin als de belendende stal en woning, voornoemde weduwe insgelijks behoorende, zoodat men besluiten moest deze omver te halen, waarna het, door inspanning van alle krachten en door eenen voorbeeldsloozen ijver gelukken mocht, om het woonhuis door de weduwe van Beek zelve bewoond en de looijerij, huis en stallen van den burgemeester Siepkens te behouden. De oorzaak van den brand schijnt onbekend; de schade wordt op f 2000 berekend. De gebouwen waren voor brandschade niet verzekerd.

Bredasche Courant 11 July 1835. Dit knipsel wordt nu digitaal bewaard in het familiearchief van Henk de Werd, Met dank aan Walter van Mierlo, die het uiteraard zelf ook digitaal bewaart.

op f 2000 berekend. De gebouwen waren voor brandschade niet verzekerd."

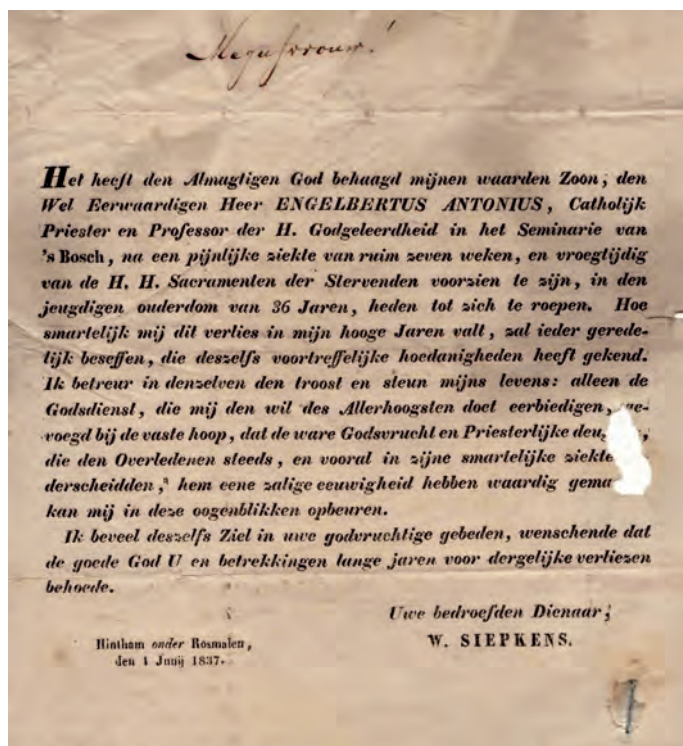
Uit het huwelijk van Willem Siepkens en Willemijna van Beek werden zes kinderen geboren. Een kind stierf kort na de geboorte, te weten nummer 3. Bij het overlijden van hun moeder bleef Willem Siepkens, volgens de doodgraver, met vier kleine kinderen achter. We hebben dat reeds kunnen lezen. Hier vergiste de doodgraver zich. Siepkens bleef met vijf kinderen achter. In 1837, een jaar vóór het overlijden van burgemeester Willem Siepkens, stierf zijn zoon Engelbertus Antonius, priester en professor aan het groot seminarie. De bovengenoemde opdracht tot verkoop van een deel van de inboedel werd derhalve gegeven door de vier overgebleven kinderen, te weten Adriana, Willem Hendrik, Hendrik Ignatius en Jacoba.

Die zes kinderen waren:

1. Wilhelmus Henrici Siepkens. Hij werd gedoopt in de parochiekerk van de St. Jan te Den Bosch op 24 maart 1797. Zie 4A

2. Elisabeth Siepkens. Zij werd gedoopt in de St. Jacobskerk te Den Bosch op 22 juli 1799. Zij stierf, kort na haar geboorte, op 18 augustus 1799. Het Rosmalense begrafenisboek bevat daarover een notitie: "Het kind van Willem Siepkens, genaamd Maria Elisabeth."
3. Engelbertus Antonius Siepkens. Hij werd gedoopt in de St. Jacobskerk te Den Bosch op 12 juni 1801. Hij overleed op 10 juni 1837 als professor aan het groot seminarie te Haaren.
4. Hendrik Ignatius Siepkens Zie 4B
5. Jacoba Agnes Siepkens. Zie 4C
6. Adriana Siepkens. Zie 4D

We gaan nu verder met de zoektocht naar de historie van de kinderen van burgemeester Willem Siepkens. We beginnen met de priesterzoon Engelbertus Siepkens. Van

Overlijdensbrief uit 1837 van Engelbertus Siepkens. Uit: Rosmalencollectie Henk de Werd in het stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

hem vonden we terug de rouwbrief uit 1837 en het bidprentje.

4A Willem Hendrik Siepkens:

Willem Hendrik Siepkens werd, zoals hierboven reeds geschreven, gedoopt in de St. Jan te 's-Hertogenbosch op 24 maart 1797. Zijn beroep was rijks ijkmeester. Hij huwde

Bidprentje van Engelbertus Siepkens, zoon van burgemeester Willem Siepkens.

Rosmalen collectie van Henk de Werd, ondergebracht in het stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

met Anna Antonia Coppens. Dit huwelijk bleef kinderloos. Hij overleed op 5 februari 1877 als weduwnaar. Hij werd 79 jaar en 10 maanden oud. Met zijn overlijden stierf het Hinthamse geslacht Siepkens uit, immers zijn broer Hendrik Ignatius Siepkens, burgemeester van Rosmalen, stierf eveneens kinderloos (en ongehuwd). Er waren alleen nog nakomelingen in de vrouwelijke lijn, te weten de kinderen van Adriana Siepkens en Jacoba Agnes Siepkens.

In zijn laatste wilsbeschikking bepaalde Willem Hendrik Siepkens, dat aan zijn zoon, de eerwaarde heer W. Otten, kapelaan te Tilburg, zoon van zijn zus Jacoba Agnes Siepkens, f 300,- geschonken moest worden "om daarvoor zo spoedig mogelijk voor de rust mijner ziel te celebreren of te doen celebreren honderd lezende heilige missen."

Aan de tijdelijke rector van het klooster der paters Redemptoristen te Den Bosch moest eveneens 300 gulden geschonken worden voor het opdragen van de nodige heilige missen. Voor hetzelfde doel werd eveneens twee honderd gulden geschonken aan de weleerwaarde heer Boones, pastoor te Gestel bij Eindhoven.

Aan het fonds "der Roomsche Katholieke parochiekerk of kathedraal van Sint Jan te 's-Hertogenbosch" moest binnen een jaar na zijn overlijden een bedrag van f 250,- worden uitbetaald "zonder interessen (rente) om daarvoor gedurende de eerste vijf en twintig jaren na mijn overlijden in die kerk jaarlijks te mijner zieleliefenis een zingend jaargetijde te doen celebreren."

Zuiver en onvoorwaardelijk legateerde Willem Hendrik Siepkens aan het instituut voor doofstommen te Sint-Michiëlsgestel een bedrag van 200 gulden, aan het R.K. Armenweeshuis te Den Bosch 100 gulden en aan het fonds voor de restauratie van het uitwendige der kathedrale kerk van Sint Jan in Den Bosch 1000 gulden. Deze drie legaten moesten binnen een jaar worden uitbetaald, eveneens zonder intrestvergoeding.

Vervolgens schonk hij aan zijn neef Adrianus Henricus Coppens te Nijmegen een perceel hooiland onder Baardwijk en een perceel hooiland onder Empel “in de polder op het Slot, genaamd Hermevaderskamp.”

Ook zijn beide dienstmeiden vergat hij niet. Hij legateerde “voor het geval dat zij op het oogenblik van mijn overlijden nog in mijne dienst zijn en anders niet aan mijne dienstmeid Petronella Verhoeven f 500,-. Aan mijne dienstmeid Maria van Schaijk f 300,-. “ Ook deze legaten moesten binnen een jaar na zijn overlijden worden uitbetaald, zonder interest.

Ook bestemde Willem Hendrik Siepkens uit zijn nalatenschap een bedrag van 500 gulden, vrij van successie, “ten einde daarvoor vier personen, gekoozen door de na te noemen uitvoerders mijner uiterste wilsbeschikking, een plaats of verpleging in het Oude Mannen en Vrouwen Huis in de Hinthamerstraat te 's-Hertogenbosch te koopen.”

Tot uitvoerders van zijn wilsbeschikking benoemde hij zijn neef Jacobus Antonius van Elten (zoon van zijn zus Adriana Siepkens) en zijn neef Gerardus Jacobus Otten (zoon van zijn zus Jacoba Agnes Siepkens). Als dank voor dit werk kreeg Jacobus Antonius van Elten “een perceel moestuin ter grootte van 45 roeden en 30 ellen gelegen te Hintham onder Rosmalen, sectie E nummer 82. Willem Hendrik Siepkens had dit perceel geërfd van zijn vader. We hebben dat hierboven reeds kunnen lezen. Die moestuin werd toen (1838) gewaardeerd op f 350,-. Zijn neef Gerardus Jacobus Otten ontving als dank voor het verrichte werk een bedrag van 500 gulden, binnen een jaar uit te betalen, zonder intrestvergoeding.

Voor de verdere erfdeling verschenen voor Franciscus Ummels, notaris te Den Bosch de volgende personen:

1. Jacobus Antonius van Elten, leerlooier, wonende te Hintham onder Rosmalen. Hij handelde voor zichzelf en was tevens de “lasthebber van den heer Wilhelmus Victor Heuvelmans, fabrikant en diens echtgenoot vrouwe Engelbertha Agnes van de Goor, beiden wonende te Antwerpen.”
2. Mej. Wilhelmina Jacoba van de Goor, zonder beroep, wonende te Hintham.
3. De Weleerwaarde Heer Wilhelmus Theodorus Gerar-

us Otten, Rooms Katholiek priester en kapelaan te Tilburg, die mede optrad “als lasthebber van Bernardus Antonius Henricus Otten, zonder beroep wonende te Tilburg; van Adrianus Henricus Otten, medicinae docter wonende te Heijthuisen en van Gerardus Jacobus Otten, medicinae docter wonende te Herenthals.”

Zij verklaren te willen overgaan tot “scheiding en verdeling van een gedeelte der onroerende en roerende goederen, behorende tot de nalatenschap van den heer Willem Hendrik Siepkens, gewoond hebbende te Den Bosch en aldaar op den 5-2-1877 overleden.”

Tot die goederen behoorden o.a.:

“Een perceel bouwland genaamd de Prathoek met schaarhout en eenige kanadaboomen, gelegen onder de gemeente Rosmalen aan de grote weg van Den Bosch naar Grave, kadastraal sectie E nummer 222-223-734. Een perceel hooiland genaamd het Anker, gelegen te Hintham onder Rosmalen nabij de Boterweg, kadastraal sectie E nummer 279-280. Een perceel hooi- of weiland genaamd het Kampke of Weike, gelegen onder de gemeente Rosmalen in den polder van de Vliert, kadastraal sectie E nummer 72-541-542-737.”

Elk der 7 erfgenamen ontving aan goederen en/of geld een bedrag van f 8203,31.

4B Hendrik Ignatius Siepkens:

Henricus Ignatius Siepkens werd eveneens gedoopt in de St. Jacobskerk in Den Bosch op 30 juni 1803. Hij was leerlooier van beroep. Hij bleef ongehuwd. In 1828 werd hij benoemd tot brandmeester van Rosmalen. “Het gemeentebestuur van Rosmalen, in aanmerking nemende, dat bij het ontstaan van brand in de gemeente en om eenig meer bepaald toezigt over de blusmiddelen, welke in de gemeente voorhanden zijn, te houden; het noodzakelijk en van belang is iemand hebbende te benoemen als brandmeester. Heeft goedgevonden op het te kennen geven van Hendrikus Ignatius Siepkens, dat hij zich daar mede ten behoeve der gemeente wel wilde belasten, denzelve daartoe aan te stellen met magt om het noodige omtrent een en ander te verrigten.”

In 1838 volgde hij zijn vader op als burgemeester van Rosmalen. Hij was de eerste burger van deze gemeente gedurende de periode 1838-1852. Over zijn installatie als burgemeester werd opgetekend: “Het gemeentebestuur van Rosmalen, expresselijk vergaderd zijnde, daar de Heer H.I. Siepkens nieuw aangestelde burgemeester voor deze gemeente, heden als zoodanig zitting zoude nemen, is denzelve begeleid door de gilden der gemeente aan het raadhuis gekomen, zijnde aan de deur door eene commissie uit den raad ontvangen en ter vergaderkamer gekomen zijnde, heeft denzelve overgelegd zijne commissie gege-

ven door Z.M. den Koning te 's-Gravenhage den 19 juny 1838 en waarop denzelven zijne eed heeft afgelegd in handen van den staatsraad-gouverneur dezer provincie. Door den secretaris is verwelkomd en gelukkiggewenscht met zijn betrekking en heeft denzelven vervolgens zitting genomen, waarna deze vergadering is opgeheven als werdende de burgemeester aan de deur van het raadhuis gewagt door de gemelde gilden, welke hem weer huiswaarts zouden brengen en een aantal jonge meisjes, zoo van Rosmalen als Hintham, welke hem hier en daar den eerewijn zouden aanbieden. Zoo als daarna denzelven burgemeester weder aan de deur van het raadhuis verschenen zijnde, geschied is en zijnde vervolgens onder een groote samenloop volks en vele toejuichingen naar zijne woning gebragt geworden.”

Hendrik Ignatius Siepkens genoot als burgemeester een jaarwedde van 125 gulden.

Bij het overlijden van zijn vader erfde hij, zoals u reeds hebt kunnen lezen, het ouderlijk huis met de daarbij beho-

*Gevelsteen uit 1868 in het huidige pand Hintham 16.
Foto: Henk de Werd*

*Herenhuis, thans Hintham 16, omstreeks 1970.
Foto: Henk de Werd.*

rende leerlooierij. In 1868 bouwde hij een fraai herenhuis te Hintham, tot op de dag van vandaag nog te bewonderen op het adres Hintham 16. Het is me niet duidelijk geworden of hij daarbij het ouderlijk huis sloopte.

Hendrik Ignatius Siepkens was een verwoed jager. In de “Provinciale Noord-Brabantsche en 's-Hertogenbossche Courant” van 30 augustus 1878 las ik:

“Als eene bijzonderheid verdient vermelding dat de Heer H.I. Siepkens dit jaar zijn 62e jachtacte in gebruik genomen heeft. Noch ziekte, noch andere omstandigheden hebben den wakkeren wildliefhedder ooit verhinderd het jachtveld te betreden, waar hij steeds, tot op dit oogenblik, als een uitmuntend schutter bekend heeft gestaan. Alleraardigste jachtavonturen weet hij op te dissen, die dit boven die van Baron van Münickhausen voor hebben, dat ze niet alleen in eene rijke jagersfantasie ontstaan, maar geput zijn uit de rijke ervaring van twee en zestig herfsten. Avonden heeft hij ons aan zich geboeid door het verhalen van avonturen met honden; avonden over kleine ongevallen, redding van drenkelingen, enz. Te veel om op te noemen. Maar alles waar, alles uit het leven vol afwisseling van een echt liefhebberij-jager. Met nieuwe kracht en frisschen moed heeft de heer Siepkens zich aangegord tot vermindering van de vijanden van den boer.”

In 1831 vond er een wapendiefstal plaats bij Hendrik Ignatius Siepkens. Hij woonde toen nog bij zijn vader, burgemeester Willem Siepkens.

Op 13 april 1831 verscheen Hendrik Ignatius Siepkens, oud 27 jaar, voor zijn vader Willem Siepkens, de burgemeester van Rosmalen. Hij verklaarde, dat hij “bij zijn vader den burgemeester Siepkens is inwoonende en hij daar ten huize in de zoogenaamde Leerkamer had staan drie jagtgeweren, twee met dubbele loop en een enkel geweer met eene loop”. In de morgen van de 13de april bracht hij een bezoek aan de smid en geweermaker Hendrikus Kuijpers in Den Bosch “om aldaar zijne pistolen, die hij daar om te repareren had, te halen”. De smid vertelde in zijn enthousiasme, dat hij “gisteren” een geweer gekocht had, “hem zulks latende zien, hij comparant (Hendrik Siepkens dus) dadelijk hetzelfde voor het dubbele jachtgeweer van hem, gestaan hebbende in voorschreven kamer, herkende”. Uiteraard vraagt hij de smid-geweermaker van wie hij het had gekocht. “Van twee korporaals der Geldersche Schutterij en wel bepaaldelijk van de 4,5 of 6 compagnie, die in de stad overnacht en gisteren morgen te Hintham vertoefd hadden voor het huis van zijn vader de burgemeester, toen zij passeerden met de bagagekarren”. Hij betaalde er acht gulden voor en een fles jenever. De heren korporaals werden vergezeld door een kanonnier, gelegerd in Den Bosch. De smid verklaarde,

dat hij en zijn smidsjongen de korporaals en de kanonnier wel zouden herkennen, “daarbij voegende dat zij gezegd hadden geïnkwartierd te zijn bij H. van Lieshout in den Zwartten Ruiter op den hoek van de Vischmarkt”. Vanzelfsprekend gaat Hendrik Siepkens naar die van Lieshout, informeert naar de korporaals en “speciaal of zij ook zoodanig jagtgeweer met twee loopen bij zich hadden”. De vrouw van Van Lieshout bevestigt de inkwartiering van de korporaals, die “een klein bruin geweer bij zich hadden en dat zij daarmede zijn uitgegaan en terugkeerende zeide dat zij het geweer verkocht hadden”. Ook de familie van Lieshout verklaart, dat “indien zij voornoemde korporaals terugzagen, zij deze zouden herkennen”. Of Siepkens zijn

inlandsche fabriikaat veel nadeel toebrengt; dat de touwerijen en looierijen voortgaan, en dat inzonderheid de looierij te Rosmalen, van de heeren H. J. SIEPKENS EN COMP., van welker nieuwe wijze van bereiding der huiden wij in het vorige jaar gewag maakten, uitmuntende resultaten geeft, en aanzienlijke bestellingen uit België heeft verkregen.

Bredasche Courant van 3 augustus 1843. Ook voor deze toegezonden advertentie dank ik Walter van Mierlo.

geweren nog ooit terugkreeg vertellen de archieven niet.

Hendrik Ignatius Siepkens was niet alleen burgemeester, hij runde ook een leerlooierij op een voortreffelijke manier en zodanig, dat er lovende woorden daarover in de krant

VERMICELLE-FABRIJK.
De ondergeteekenden, thans eigenaars van de VERMICELLE-FABRIJK. vroeger onder de Firma van de Wed. VAN LIER te Rosmalen gedreven, en nu te Hintham bij 's Hertogenbosch overgebracht; durven zich gerust aan te bevelen, door vernieuwingen en merkelijke verbeteringen aan dezelve, tot het leveren van alle artikelen aan dit Fabriikaat eigenaardig, als VERMICELLE, MACARONI, PATE D'ITALIE, GRIES TARWEMEEL, enz., enz., met verzekering van eene prompte en civiele bediening.
Hinham bij 's Bosch, den 12den December 1839.
H. J. SIEPKENS EN COMP.

Noordbrabander 31 december 1839. Met dank eveneens aan Walter van Mierlo.

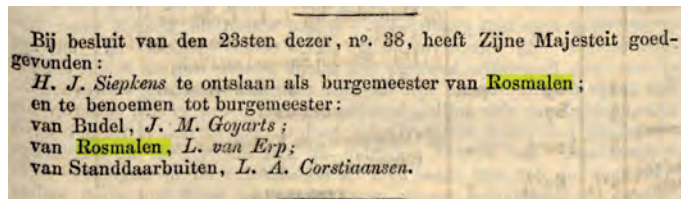
van 1843 verschenen.

In 1839 kocht Hendrik Ignatius Siepkens “de vermicelle-fabriek, vroeger onder de firma van de Wed. Van Lier te Rosmalen gedreven en nu te Hintham bij 's-Hertogenbosch overgebracht”. Daardoor verkocht Siepkens vermicelli, macaroni, Pate D'Italie en gries tarwemeel.

Ook burgemeester Hendrik Ignatius Siepkens blinkt, net als zijn vader, uit in edelmoedig optreden bij een watersnood ramp. Het betreft de watersnood van februari 1850. In het “Provinciaal Dagblad van Noordbrabant en 's-Hertogenbossche Stadscourant van 15 februari 1850 lees ik:

“Rosmalen 12 Februarij. Nadat, zoo als wij reeds vroeger vermeld hebben de Maaskantsche dorpen door het steeds wassende water geheel overstroomd en de dijken aldaar op vele plaatsen vernield en overal beschadigd waren, waardoor onberekenbare schade is veroorzaakt en duizende in de grootste ellenden zijn gestort, bezweek ook al spoedig de waterkeerende dijk van Geffen, waardoor alle landerijen en daaronder waren zoo vele met rog bezaaide bunders, en alle de huizen, die zich niet op de kruin des dijks bevonden, zijn onder water gezet. Een gelijk lot trof al even spoedig, zoo als wij gemeld hebben, de gemeente Berlicum en Middelrode, alwaar ook een gedeelte der waterkeering door het vernielende element weggeslagen en huizen en landerijen, bezaaid en onbezaaid, overstroomd werden. DE BINNEN DORPEN ROSMALEN EN NULAND waren nog bewaard: De dijken, ten ooste, zuide en weste om dezelve gelegen hielden nog stand en tot beveiliging en behoud derzelve werden de uiterste krachtsinspanningen gewaagd. DE HEEREN H.I. SIEPKENS en MR. J.B. VAN DE MORTEL, DE EERSTE ALS BURGEMEESTER DER GEMEENTE ROSMALEN en als zodanig het opzigt over den dijk der gemeente op zich genomen hebbende EN DE TWEDE ALS VOORZITTER VAN HET BESTUUR VAN DEN POLDER VAN DER EIGEN en als zodanig belast met het toezigt over den dijk der polder, zijn MET OPOFFERING VAN ALLE RUST, GEDURENDE VIER DAGEN EN VIER NACHTEN MET IJVER, MOED EN VERSCHROKKENHEID DE WACHTERS EN HULPBIEDENDE LANDLIEDEN TOT IN DE GROOTSTE GEVAREN VOORGEGAAN EN HEBBEN ZICH, VOLGENS DE GETUIGENIS VAN IEDER DIE HUN HEEFT BEZIG GEZIEN, ALLEZINS VERDIENSTELIJK EN DE ALGEMEENE DANKBAARHEID IN DE RUIMSTE MAAT WAARDIG GEMAAKT. HET WAS DE HEER SIEPKENS, DIE IN HET DUISTERE VAN DE NACHT TOT DRIE MALLEN DAAR WAAR DE DIJK DER GEMEENTE DOOR HET OPGESTUWDE WATER BEGON TE BEZWIJKEN, MET LEVENSGEVAAR DE DIEPTE INSPRONG EN ONDERSTEUND DOOR ZIJN TROUWE MEDEHELPERS, DIE DOOR ZIJN MOEDIG VOORBEELD AANGEWAKKERD WERDEN, DE BEZWIJKENDE PUNTEN MEESTER WERD EN DEN DOORBRAAK VERHINDERDE. De aanhoudende stormen uit het weste en het zuide rigteden hunne verwoestende kracht voortdurend op den Rosmalenschen dijk en des niettemin werd dezelve behouden. Rosmalen en Nuland aan de zuidzijde en alzoo op de gevaarlijkste punten door den dijk behoorlijk beschermd, werd aan de westzijde door den dijk van den polder van der Eigen gedekt, doch deze bezweek in den nacht van zaterdag op zondag l.l. De ontombare vloed baande zich spoedig de ruimte en binnen weinige ure waren huizen en land met water overdekt, waardoor eenige

huisgezinnen in het benedenland van alles werden beroofd en in de diepste armoede gedompeld. Zij zijn naar de kruin des dijks en naar de Heiheuvels gevlugt, terwijl vele eene schuilplaats op een verhoogde mestvaalt hebben gezocht. De levensmiddelen voor de armen ontbraken hierdoor geheel in Rosmalen en Hintham en de toestand dier ongelukkigen zoude de noodlottigsten gevolgen hebben kunnen te weeg brengen, ware niet een edele menschevriend, die getuigen van den nood was geweest, door eene collecte bij vrienden en kennissen in staat gesteld geworden, reeds op dingsdag morgen eene uitdeeling van brood door de plaatselijke autoriteit te laten doen. Dit echter is slechts een oogenblikkelijk redmiddel geweest, doch eene algemeene ondersteuning zal bij de bekende liefdadigheid der Nederlanden evenmin ontbreken. De inzameling daarvan worden slechts opgedragen aan hen, die door voorbeeld kunnen voorgaan en het vertrouwen der meergegoeden verdienen.”

Met dank aan Walter van Mierlo. Ook deze afbeelding wordt door zowel Walter als Henk de Werd digitaal bewaard.

Lovende woorden voor burgemeester Hendrik Ignatius Siepkens in 1850. Hoe anders is dat in 1852.

Zijn gedrag is van dien aard, dat hij voor de strafrechter moet verschijnen. Met het betalen van een geldboete komt hij er niet van af. Er volgt een gevangenisstraf en dientengevolge wordt burgemeester Hendrik Ignatius Siepkens in 1852 afgezet door de rijksoverheid.

Ik lees in de Nederlandsche Staatscourant van 27 augustus 1852 het volgende bericht:

Wat heeft onze afgezette burgemeester Hendrik Ignatius Siepkens dan toch op zijn geweten gehad?

Het begon allemaal in 1852. De burgemeester nam een abonnement op een nieuwe regionale krant en.... Hij deed dat op kosten van de gemeente Rosmalen, met instemming overigens van de gemeenteraad. Hij ontsloeg de gemeentelijke heel- en vroedmeester Kipp, die naar Berlicum vertrok en benoemde in zijn plaats een heelmeester, J.F.C. Esser, die genoeg nam met een lager salaris. Walter van Mierlo vraagt zich af of hij “de broeder van den peetoom van het nieuwe blad is.” Deze benoeming had alles te maken met een vriendendienst. De nieuwe heelmeester hield het hier echter niet lang vol. Hij werd in 1854 opgevolgd door dokter Anderegg, die als eerste arts al aan urine-onderzoek deed. Burgemeester Van Erp noemde hem dan

ook “de piskijker”.

In de krant “Het Provinciaal Dagblad van Noordbrabant en ’s-Hertogenbossche stadscourant” van 15 februari 1852 lees ik een ingezonden brief van een onbekend gebleven Rosmalenaar. Hij schrijft:

“Mijnheer de Redacteur. Onze gemeente-raad heeft op voorstel van zijnen voorzitter, DEN HEER SIEPKENS, een aboement op uwe zuster de NIEUWE NOORD BRABANDER ten laste der gemeente genomen. De bevoegdheid van den gemeente-raad, de wettigheid van dit besluit betwist ik niet. Ik ben geen regts-geleerde. Ik wil ook het oordeel des aangaande van H.H. Gedeputeerde Staten niet vooruitloopen. Maar ik durf (te) vragen of leden van den Raad zich op kosten van van de gemeente een blad, dat gemist kan worden, mogen aanschaffen en vervolgens of dergelijke noodlooze uitgaven met de ware belangen der gemeente, welke de raadsleden te behartigen en te bevorderen hebben, zijn overeen te brengen. Ik voor mij geloof van neen, zonder vrees voor grondige tegenspraak. Dat de Voorzitter, DE HEER SIEPKENS, met dergelijke voorstellen komt opdagen is begrijpelijk. Maar dat vier leden, die het blad niet lezen, op voorstel van den voorzitter ja knikken is onverklaarbaar. Waarom, zal men vragen, zulke kleine uitgaven aan de wereld kenbaar gemaakt? ’t Is waar, de somme van 12 guld. is onbeduidend. (De bode der gemeente bij die zelfde gelegenheid aange-steld geniet slechts 20 guld.) Maar wanneer men geringe uitgaven, die noodzakelijk zijn, in het belang der gemeente bekibbelt, geringe traktementen gaat besnoeijen, een verdienstelijk knap en kundig heel- en vroedmeester der gemeente wegzendt om bezuinigingen daar te stellen, dan stooten zulke noodlooze uitgaven tegen de borst. Het gerucht wil,- het zij tusschen twee haakje gezegd-, dat men bij het wegzenden van onze dorps vroed- en heelmeester niet alleen bezuiniging beoogde. De booze wereld houdt vol, dat de broeder van den peetoom van het nieuwe blad, die voor bewezene diensten moet beloond worden, hier als vroedmeester zal worden aangesteld. Wat er van zij, de tijd zal het leeren. Intusschen hoop ik, dat aan de talloze grieven, die zich hier met den dag vermenigvuldigen en afwisselen, eerlang voor goed een einde zal worden gemaakt. Dit is de oprechte wensch van hem, die de eer heeft zich te noemen N.N.”

Een smetje op het blazen van burgemeester Hendrik Ignatius Siepkens. Schrikken doen we wel bij een artikel van 25 mei 1852 in de Noordbrabanter van 29 mei 1852, “Arnhem 25 mei 1852

Men zal zich herinneren, dat in der tijd, DE HEER SIEPKENS, burgemeester der gemeente Rosmalen in Noord-Brabant, voor het gerechts-hof dier provincie heeft teregt gestaan ter zake van laster jegens bedienden der

maréchaussée, toen zij eene calange (bekeuring HdW) wilden doen (bij het) wegnemen van vischnetten. Op de voorziening in cassatie heeft de Hooge Raad deze zaak naar het hof van Gelderland verwezen, voor hetwelk zij heden is behandeld geworden. Het Openbaar Ministerie heeft de schuldig verklaring van de beklagde gerequireerd (toepassen op de strafwet en het ontzegging) en deszelfs veroordeeling tot 6 maanden gevangenisstraf en f 500,- boete benevens ontzegging gedurende 5 jaren van de regten vermeld bij art. 42 van Wetboek van Strafrecht. De Advocaat Mr. J.W. Schiff is als verdediger opgetreden. De uitspraak is bepaald op heden acht dagen." Een stevige eis dus van het Openbaar Ministerie.

In het Algemeen Handelsblad van 5 juni 1852 kunnen we de uitspraak lezen:

"Arnhem 2 Juny , dat de

Het Prov. Gerechtshof van Gelderland heeft gisteren den HEER H.I. SIEPKENS, burgemeester van Rosmalen, ter zake van laster jegens beduienden der maréchaussée veroordeeld tot eene gevangenisstraf van eene maand, geldboete van f 25,- met ontzegging gedurende 5 jaren van de regten vermeld bij art. 42 Code Pénal."

Ook de Noordbrabanter van 05-06-1852 laat van zich horen. Ik lees daarin:

"Arnhem 1 Juny

Het hof heeft heden uitspraak gedaan in de zaak van het openbaar ministerie tegen den HEER H.I. SIEPKENS, burgemeester van Rosmalen bij 's-Hertogenbosch aangeklaagd van laster. Men zal zich herinneren, dat bij te 's Bosch in eersten aanleg en hooger beroep was veroordeeld geworden tot eene maand gevangenisstraf, f 25 boete en ontzetting voor 5 jaren van de regten bij art. 42 van het wetboek van strafrecht opgesomd en wat ter zake van de beleedigende woorden door hem gebezigd tegen twee manschappen van de koninklijke maréchaussée, tevens buitengewone opzieners ter jagt en visscherij, hadden bekeurd en zijn netten in beslag genomen en dat de Hooge Raad der Nederlanden het arrest van het hof van Noord-Brabant had vernietigd op grond dat uit hetzelfde niet voldoende bleek dat de voorgedragen verdediging van den veroordeelde als hadde hij gehandeld als hulp officier van justitie en in het denkbeeld, dat de netten door de maréchaussée waren gestolen, volledig was onderzocht en ongegrond bevonden.

Het Provinciaal gerechtshof van Gelderland, naar hetwelk de zaak door den Hoogen Raad was verwezen, heeft overwogen: dat zoowel de plaats waar de beleedigde maréchaussées de netten in beslag namen, als de plaats waar zij den appelant van diefstal zijn beschuldigd onder de gemeente 's-Hertogenbosch is gelegen en dat de daad-

zaken van het proces verder voldingend aantoonen dat ten deze niet ter goeder trouw aan door de uitgescholden beambten gepleegden diefstal kan worden gedacht. Het vonnis der regtbank 's-Hertogenbosch is dientengevolge met aanvulling van dezelfde beweegredenen door het hof bevestigd.

Hendrik Ignatius Siepkens maakte in 1873 zijn testament op. In verband met het feit, dat hij ongehuwd was en geen kinderen had verklaarde hij:

"Ik, ondergetekende, Hendrikus Ignatius Siepkens, oud-burgemeester, wonende te Hintham, gemeente Rosmalen, over mijne na te laten goederen wenschende te beschikken, verklaar bij dit door mij eigenhandig geschreven en ondertekend testament te bepalen en te beschikken als volgt:

Ik legateer boven en behalve hetgeen hij als erfgenaam uit mijne nalatenschap zal genieten aan mijnen neef Jacobus Antonius van Elten, mijn huis, tuin, leerlooierij en erf en aangehoorigheden te Hintham onder Rosmalen, kadastrale sectie E nommers 774-788-623 of zooals die bekend zullen zijn en al mijne roerende goederen, uitgenomen gereed geld, uitgezette gelden en vorderingen blijven daarvan uitgezonderd mits door hem werde uitbetaald uit eigen middelen, de volgende legaten:

Mijn nicht Wilhelmina Jacoba van de Goor de som van drie duizend gulden.

Mijn nicht Engelberta Agnes van de Goor, gehuwd met Wilhelmus Victor Heuvelmans de som van twee duizend gulden.

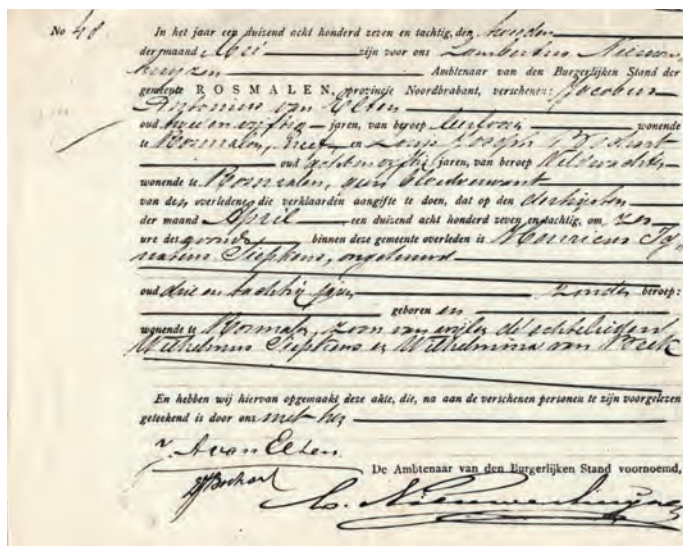
Mijn neef Antonius Bernardus Hendrikus Otten de som van een duizend gulden.

Welke uitkeeringen echter niet zullen behoeven te geschieden binnen de eerste tien jaren na mijn overlijden, mits betalende aan de legetarissen eene rente berekend tegen vijf ten honderd per jaar.

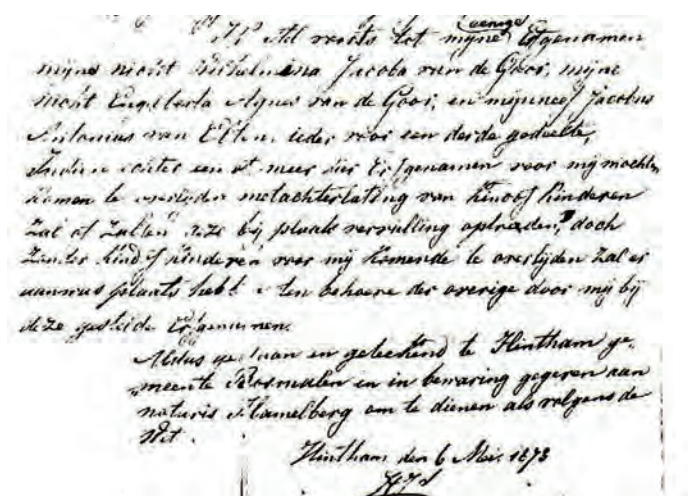
Ik stel voorts tot mijne eenige erfgenaamen mijne nicht Wilhelmina Jacoba van de Goor, mijne nicht Engelberta Agnes van de Goor en mijn neef Jacobus Antonius van Elten, ieder voor een derde gedeelte. Indien echter een of meer dier erfgenamen voor mij mochten komen te overlijden met achterlating van kind of kinderen zal of zullen deze bij plaatsvervulling optreden doch zonder kind of kinderen voor mij komen te overlijden zal er aanwas plaats hebben ten behoeve der overige door mij bij deze gestelde erfgenamen.

Het testament, opgemaakt op 6 mei 1873, werd in bewaring gegeven aan notaris Hamelberg.

De leerlooierij met woonhuis en erf te Hintham was dus achtereenvolgens het eigendom van burgemeester Willem

Burgerlijke stand van de gemeente Rosmalen.
Overlijdensakte van Hendrik Ignatius Siepkens

Eigenhandig door Hendrik Ignatius Siepkens geschreven testament. Deze kopie ontving ik van Geertruida Dorenbosch, een verre nakomelimg van Adriana Siepkens, zus van Hendrik Ignatius Siepkens. Dit eigenhandig geschreven testament is nadien vastgelegd op het kantoor van A. van Heusden, notaris te Rosmalen. Op de omslag lees ik: "Afschrift van een olographieschen uitersten wil van den heer Hendrikus Ignatius Siepkens, oud Burgemeester wonende te Hintham, gemeente Rosmalen en van de daarvan opgemaakte acte van bewaargeving. Dato 8 Mei 1873." Een kopie hiervan werd eveneens aan Henk de Werd geschonken door mevrouw Geertruida Dorenbosch.

Siepkens en zijn zoon Hendrik Ignatius Siepkens. Het in 1868 door Hendrik gebouwde herenhuis, gelegen nabij de looierij, ging daarna, samen met de looierij over op Jacobus Antonius van Elten, een kleinzoon van burgemeester

Het oude Hintham, zoals burgemeester Hendrik Ignatius Siepkens het gekend heeft. We zien op de bovenste foto de tramrails van de tram 's-Hertogenbosch – Veghel – Helmond en onder op de achtergrond het grote herenhuis van Hendrik Siepkens. Op de oude ansichtkaart (collectie Henk de Werd) zien we de diverse oude pandjes naast het nog net zichtbare huis van burgemeester Siepkens. Op die oude pandjes komen we verderop nog terug. De foto en de ansichtkaart zitten in de Rosmalen collectie van Henk de Werd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

Willem Siepkens en een zoon van Adriana Siepkens, gehuwd met Wilhelmus van Elten. Hendrik Ignatius Siepkens overleed op 30 april 1887. Hij werd 83 jaar oud.

Twee vorsten die door Rosmalen trokken

Hein van der Flier

*Er zijn 2 momenten bekend waarop vorsten door Rosmalen trokken. **Landvoogdes Margaretha** - de dochter van de keizer Maximiliaan - bezocht in 1511 het klooster Coudewater op weg naar Venlo.*

Koning Willem werd hier toegejuicht in 1814, een jaar na de nederlaag van keizer Napoleon.

Van Willem I is bekend hoe hij met zijn gezelschap naar Heesch reed. Kunnen we van die weg nu nog iets in het veld zien en is de route die Margaretha naar Grave volgende nog te achterhalen?

Landvoogdes Margaretha op oorlogspad in 1511

Keizer Maximiliaan ziet de macht van Gelre groter worden en besluit de strategische stad Venlo te veroveren. Hij maakt een deal met koning Hendrik VIII van Engeland. Die stuurt in juli 1511 zijn grote legeraanvoerder Sir Edward Poynings (1459-1521) naar de Nederlanden met 1500 soldaten en 50 ruiters. Zij komen in 's-Hertogenbosch aan, waar zich Spaanse en Brabantse troepen bij voegen. Landvoogdes Margaretha heeft de bestuurlijke leiding. Zij logeert bij Jan van Baexen in de Sint Jorisstraat. Dat vergoedt voor Jan het feit dat de stad 's-Hertogenbosch enkele dagen tevoren de heerlijkheid Rosmalen heeft teruggekocht. Jan kan zich niet langer 'Heer van Rosmalen' noemen.

Op 5 augustus 1511 staat het hele leger 's middags bij Hintham opgesteld. Bij het klooster Coudewater vragen Margaretha en de officieren Gods zegen. Daarna gaan 2000 man inclusief ruiters met 120 wagens getrokken door paarden naar Grave. Voordat zij Venlo omsingelen, isoleren zij de stad door strategische plaatsen in de omgeving uit te schakelen. Op 9 augustus bestormt dit leger kasteel Grebben (Grubbenvorst); de soldaten slaan daar 150 Geldersen dood en branden het dorp plat. Datzelfde lot treft Baarlo. Daarna trekt het leger naar de overzijde van de Maas en verwoest het slot Arcen.

Op 23 augustus omcirkelen de Engelsen de Gelderse stad Straelen (nu DE). De inwoners kiezen ervoor om hun goederen aan de soldaten af te staan en hun leven wordt gespaard. Het beleg van Venlo begint op 27 augustus en duurt ruim 2 maanden. De beschietingen beginnen op 3 november en gaan dag en nacht door. De noord- en de Maaszijde van de stad raken ernstig beschadigd maar de bevolking houdt stand. Het Engelse leger trekt zich op 13

Karren met kogels en stormladders begeleiden het leger. I Nationaal Archief, kaarten Hingman, 4.VTH, nr. 1336.

november terug en Margaretha erkent de nederlaag. In 1513 wordt de wapenstilstand gesloten.

Koning Willem tijdens een zegetocht in 1814

Op 3 oktober 1814 wordt Willem I met 33 erteschoten in 's-Hertogenbosch ontvangen. Bij de Vughterpoort krijgt hij de sleutels van de stad en men spant de paarden van zijn rijtuig uit. Onder aanhoudend gejuich en geroep wordt hij tijdens deze 'blijde inkomste' voortgetrokken.

'Alles juichte, wat de sterkste gebouwen deed daveren, hetgeen de vorst met innemende vriendelijkheid beantwoordde.'

Via de Markt en de Kolperstraat gaat het naar het Gouvernement, waar de koning bij de gouverneur verblijft. Op die dag volgen er nog veel toespraken, parades, maaltijden en feesten.

Om het enthousiasme van de bevolking te begrijpen, moeten we ons realiseren dat 's-Hertogenbosch precies twintig jaar tevoren na een langdurig bombardement door de Fransen werd ingenomen. Veel inwoners hoopten op godsdienstvrijheid en democratisering, maar zeker na de inlijving in het keizerrijk Frankrijk wist iedereen het verschil tussen woord en daad. In december 1813 werden de Fransen door Kozakken en Pruisen uit ons land verjaagd. Willem I kwam in Scheveningen aan en aanvaardde de soevereiniteit in ons land en in België. Daarna maakt hij een zegetocht door het land die begon in Breda.

Op 4 oktober neemt het gemeentebestuur van Den Bosch aan de stadsgrens bij Hintham afscheid van de koning en zijn gevolg met 33 kanonschoten. Via welke weg de stoet naar Grave gaat, wordt duidelijk uit het volgende bericht

De te verhogen Ruitersdam van Meliskamp naar Zoggelsstraatje als onderdeel van de Postweg van 's-Hertogenbosch naar Grave

in het 'Dagblad der provincie Brabant':

'Voormiddag ten half elf uren hadden wij het onuitsprekelijk genoeg onzen beminden Souvereinen Vorst uit Den Bosch komende in ons midden te zien. Aan de grenzen onzer gemeente op Zoggel was het plaatselijke bestuur, de Landstorm en beide de Schutterijen deze gemeente in twee rijen geschaard. De mannen van den Landstorm, alle met pieken en die der Schutterijen behoorlijk met geweren gewapend; allen hebben eene uitnemende schoone houding in acht genomen. Z.K.H. bewonderende de goede houding der manschappen en den ijver der Capiteins, heeft ten blijke zijner volkomenste tevredenheid aanzienlijke zommen gelds onder dezelve gestrooid.'

De koning volgt de Postroute via Heesch naar de pont bij Grave met als eerstvolgende doel: de stad Nijmegen.

De Postweg wordt verbeterd

Is het toeval dat één maand nadat koning Willem hier reed, ir. A. de Geus, werkzaam bij Rijkswaterstaat in Noord-Brabant, een kaart samenstelt met 'Den te verhoogen zoogenaamden ruitersweg tusschen Meliskamp en het Zoggelsteegje, zijnde een gedeelte van den weg van 's-Hertogenbosch naar Grave'? Het tracé dat verbeterd moet worden is op bijgaande tekening met dubbele lijn aangegeven.

In 1815 vindt o.a. de aanbesteding plaats voor 7 houten bruggen in de 'Nieuwe zomerweg van Maliskamp naar

het Zoggelsteegje'. Deze weg werd gebruikt door de postkoets: een vorm van openbaar vervoer met pleisterplaatzen, waar paarden werden verwisseld. Niet langer dan 15 jaar zal de postkoets van Nijmegen naar Den Bosch dagelijks dit traject gebruiken. In 1830 wordt gesproken over de 'Oude Postweg, wat betekent dat de straatweg (de A59) in gebruik zal zijn.

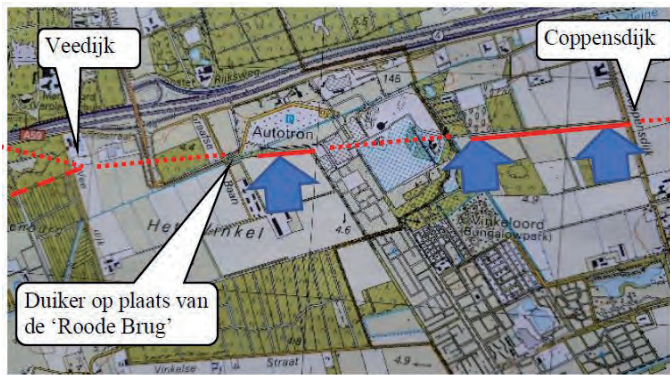
Ruitersbaan en wat daarvan nu nog zichtbaar is

Hoe liep de Ruitersbaan en welke sporen vinden we er van terug?

Op bovenstaande kaart is hele Ruitersbaan tot Heesch ingetekend en daarbij is de naam vermeld die op de kadastrale kaart van 1830 staat; daaronder staat cursief de huidige naam.

Kijken we vervolgens naar Rosmalen, dan blijkt het volgende (zie onderstaand kaartje). De Ruitersbaan wordt aangelegd als een deel van de 'Straatweg naar Grave' gereed is. Daarom takt hij dáár bij de Veedijk van af. Van dit stuk weg is niets terug te vinden. Datzelfde geldt voor het stuk ten oosten van de Veedijk. Bij herindelings van dit landbouwgebied is deze weg verdwenen.

- In het gerende verloop van de percelen ten oosten en westen van het Autotron zien we waar de baan liep.
- De 'Roode Brug' over de 'Kleine Wetering' is volgens het bestek van hout en 2,5 m. breed. De naam doet vermoeden dat de landhoofden in rode baksteen waren uitgevoerd. Nu ligt er een betonnen duiker, zoals zichtbaar is op bovenstaande foto.

Herkenbare elementen tussen Veedijk en Coppensdijk

Op zoek naar oude wegen

Kunnen wij op oude kaarten zien hoe wegen vroeger liepen?

'De Tegenwoordige Staat der Vereenigde Nederlanden, deel twee' geeft de staatskundige situatie in Staats-Brabant rond 1740 weer. Dit boek bevat volgens de uitgever 'naauwkeurige landkaarten' die gemaakt zijn door Jacob Keizer in 1739. Het stukje van de kaart van de Meijerij tussen Hintham en Heesch staat hieronder. Als we dit beeld vergelijken met dat van kaarten van het kadaster uit 1830, dan blijkt het volgende:

- De Aa maakt bij Hintham een vreemde bocht;
- De Grote Wetering meandert door een 'duingebied';
- De wegenstructuur roept vragen op.

Wij moeten ons realiseren dat deze kaart is samengesteld

om de bestuurlijke structuur van Brabant weer te geven. Oude kaarten mogen alleen worden beoordeeld op het feitelijke doel van de maker. Andere aanduidingen moeten we niet als nauwkeurig opvatten.

Valt er iets te zeggen over de weg die het leger in de zomer van 1511 gebruikte? Er was zeker plaatselijk verkeer tussen Coudewater en Zoggel. Dat pad liep over grond die (toen) eigendom was van de gezamenlijke plaatselijke boeren. Zij gebruikten dit gemeenschappelijke bezit om vee te weiden, geriefhout, brandhout en strooisel te verzamelen. Het pad lag niet vast, maar waaierde plaatselijk uit om kuilen en barrières te vermijden en liep langs weinig gebied. Dat blijkt alleen al uit de naam 'vinke' die hier veel voorkomt.

In augustus 1511 zal dit leger hier ergens gepasseerd zijn.

We kunnen constateren dat van de Ruiteweg alleen nog enkele kleine stukjes over zijn. Die hebben een functie voor de bewoners en gebruikers van nu. De Peter de Gorterstraat vervult een rol voor het plaatselijk verkeer, terwijl andere stukken van deze Oude Baan een agrarische-, recreatieve- of natuurfunctie hebben gekregen.

Jan van den Berg

Driek van Grètte.

Neej, ik hep 't hier niej over de Rusmollése kolenboer Jan van den Berg, mar over onze beste vriend Jan van den Berg ùit Hintum. Jan wier gebóre in Den Bosch, ès jongste èn inne van veul. Hij gongk nor de kostskool in Oudenbosch, ge wit wèl die plòts in West Brabant mi diej skon noagebouwde bàseliek van Sint Pieter in Rome. 'n Bezoek òn diej kerk kan ik oew `oanbevéle. Jan krieg verkering mi 'n knap Hintums durske, Netty Stupers, kleuterjuf op de Hintumse bewaarskool. Kort nò de samenvoeging van Rusmòlle èn Den Bosch wier d'r in ons dùrp 'n teneelstuk

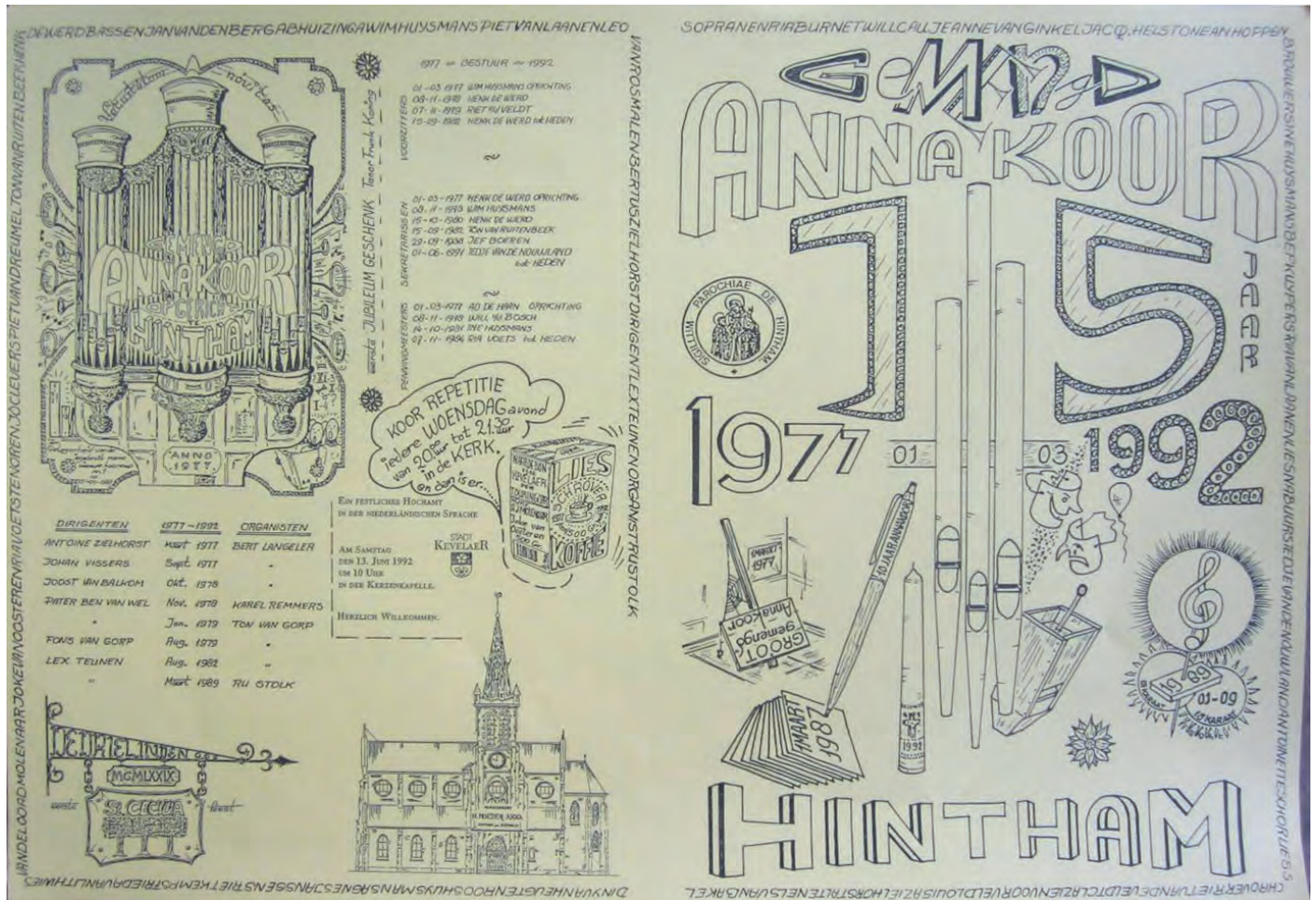
opgevoerd: Onze skónzoon is unne Bòssenaar. ùitverkochte zalen! Nou zeg ik ùllie, dè ze bè Stupers in Hintum ók unne skónzoon ùit Den Bosch binnekriege, mar wèl inne die ze mi ope èrm ontvinge en apetrots op ware en dik tevreja ók nog ók nog óok. Jan waar unne merakels goeie mins mi héél veul talente. Wèllie leerde Janne kenne in 1977 toen we pas verhuisd ware nor Hintum èn ik, Driek van Grètte, lid wier van 't pas opgerichte nèj gemengd kerkkoor van de Annaperochie. Unne sympathieke en vurral ók unne goeien bas, die z'n basp'rtèj binne de kortste kirres muurvaast in zen muziekgeheuge ha zitte. Op Janne konde bouwe.

Het gemengd kerkkoor van de Annaperochie in Hintum. We zien Jan van den Berg in de veurleste røj, dèrde van rèchts. Jan stu tusse Bèrtus Zielhorst èn Bartje van Lith. Néve Bartje van Lith ziede Henk de Werd. Deze foto komt ùit 't familiearchief van Henk de Werd èn is alleen beskikbaar vuur dees artikel.

Behulpzaam ès ie waar makte hij, vur ès 'r sondus gezong moes worre, 'n prachtig programma, wor ge jaloers um zut worre. Hij prikte dè dan links èn rèchts op den historischen örgel, die oit in Luyksgèssel de kerk sierde èn sens 1960 'n plòts in de Hintumse kerk hi gekrege. Ingewèje nog dur biskop Bèkkers bè gelègendighèt van de 50ste

verjeurdag van de kerk. Ik roem Janne um zen prachtige sierletters, um zen hantskrift en vural um zen tèkentelènte èn tèkenkappesiteite. Hij tèkende d'n örgel in de kerk èn zette doar de olling geskiedenis van 't gemengd koor ók nog op. Ik krieg van Janne èn van Netty's doar unne mooie afdruk af. Bekèkt 'm mar 's goed.

Jan tekende hier 15 jaar Hintums gemengd koor 1977-1992. Uit het familiearchief van Henk de Werd voor eenmalig gebruik.

Wè hi Jan toch 'n prachtige collectie tekeningen achtergeloate vur Netty's en de twee jonges. De beroemde Bosche Koek wier èn wordt nog steeds verkocht in dóze mi Janne tekeninge d'rop. Ons Bètje èn men v'rraaste-n-ie mi 'n tekening van ons Hintums haus. Ingelijst èn wèl hangt 't nog steeds bè-j-ons in de kamer. Èlk joar kriege wèllie van Janne èn Netty's 'n dur Janne getekende kèrst- èn nèjjoarskaart. Juweeltjes! We hen ze glijk goed bewoerd mi envelop èn poszegel. Ze hen 'n skon plùtske gekrege in ons familiearchief. We zen d'r zuinig op. De vriendskap mi Janne èn Netty's blief toen wèllie Hintum ùitdinne. We zochten 'm op toen ie wè begos te sukkele. We hoalde hullie bèij op èn brochte hullie ók wir nètjes nor Hintum-Zuid toen Jan niej mer moeg èn kos autorèje. We hebbe same

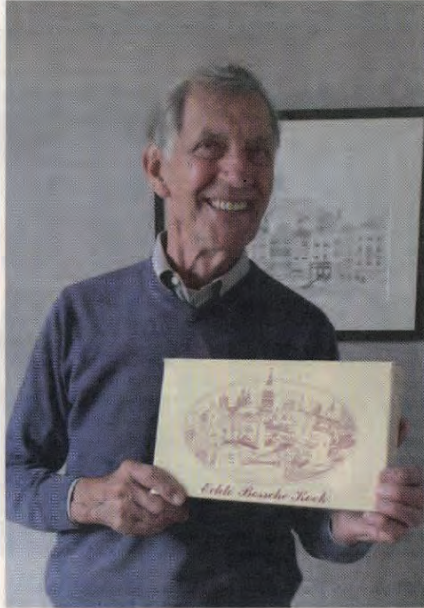
veul gebuurt èn veul ouw herinneringe opgehoald. Janne gezondhèd ging hillaas steeds wijer achterùit. Dur dieje vergimmese corona kosse we Janne niej bezuuke, mar gelukkig waar d'r nog de tillefoon. Dur dieje corona kosse we ók niej nor Janne ùitvart èn afsheidsvierung. Zen bidprèntje is 'n juweeltje mi z'n gebòrtehaus erop, Jan van den Berg is nie mer. We misse hum. Zenne naam zal nog dik genoemd worre. Dè gif troost èn 't gif ók òn dè Jan nog midde onder ons is. Ge bent immers pas ècht dood ès 'r noit mer over oew geproat wordt. Tot slot.... Janne tekeninge wiere tentoongesteld in Den Bosch, in Vught èn in Rusmolle in Perron 3, Unne gròte Bossenaar die Rusmollese wier in hart èn nie-re, Meuge Jan ruste in vrede!

Expositie Jan van den Berg in Perron-3

ROSMALEN - Van den Berg begon op jonge leeftijd met tekenen. Toen hij jong was tekende hij advertenties voor de zaak van zijn zwager aan de Postelstraat in Den Bosch. Dat is ook wat Jan het liefst doet, tekeningen maken van de Bossche binnenstad en omgeving. De tekeningen van Jan van den Berg uit Hintham zijn van 13 februari t/m 24 maart te zien bij Perron-3.

Het liefst tekende hij Den Bosch van weleer. Daarvoor gebruikte hij foto's als voorbeeld, maar ook nam hij altijd een paar keer ter plekke een kijkje. Alles details moesten tenslotte kloppen! Vijfentwintig jaar geleden heeft Jan ook ontwerpen gemaakt voor de doos en enkele wikkels van de "Echte Bossche Koek". Die tekeningen worden nog steeds gebruikt.

Al die tijd deed Jan verder niets met zijn tientallen tekeningen. Voor privé gebruik maakte hij kerstkaarten van de tekeningen en vele familieleden hebben werken van Jan in hun huiskamer hangen. Vorig jaar had deze 80 ja-

rige zijn eerste expositie ooit in Vught. En alhoewel tekenen hem ondertussen niet meer lukt vanwege gezondheidsproblemen, Jan vindt het geweldig dat zijn werken nu ook in

Rosmalen te zien zijn. Hij vertelt vol passie over zijn oude hobby en de geschiedenis van de getekende locaties. Bij Perron 3 zijn er ongeveer 20 tekeningen geëxposeerd.

Links: De Rosbode 30 januari 2019 en rechts voorzitter Henk de Werd speldt Jan een ereteken op bè gelégendighèt van Janne 12,5 joar lidmaatskap van 't Annakoor.

Deze foto komt uit het familiearchief van Henk de Werd en is alleen maar voor dit artikel beschikbaar gesteld.

Oude schoolfoto's zijn goud van oud

Jo Versteijnen

Soms komt er bij een familiegebeuren een schoenendoos met oude foto's te voorschijn. Dat gebeurde ook in onze familie. Twee foto's hadden meteen mijn speciale aandacht. Twee vergeelde prenten, een van de meisjes-school, met mijn moeder en de jongensschool. De meisjes waren geboren rond 1910 en de jongens rond 1920.

Mijn moeder had de volgende namen genoteerd. Van boven naar beneden en van links naar rechts.

Siska van der Plas-Drika Pieters-Johanna Maas-Diena van Dijk-Mina Verhagen-Miet Maas-Janske Wonders en Marietje Hermens

Anneke Versteijnen-Anneke Pennings-Pietje Heesakkers-Kaatje Verstegen-Sientje Voets-Tonia Hoedemakers-Anneke Verhagen en Tonia Voets.

Jet Verbiesen-Gonda Gevers-Mariet Senders-Mariet Reak-Anna van den Elzen-Cor de Laat-Tina van Gerven- Pieta van den Berg en Anneke Maas.

Marie van der Donk-Marie Timmermans-Marie van Berne-Grada van Nuland-Jaan van Nuland-Marie de Laat en Anna van Os.

Tonia Teulings-Pietje Teulings-Dieneke Verhallen-Stien Spierings-Gon Gevers-Jaan v d Velden en Marietje Wels.

Op de foto van de meisjesschool stond mijn moeder

Pietje Teulings (1908-1993) met haar zusje Tonia (1907-1917) en ook een latere schoonzus Anneke Versteijnen (1906-1981). De foto zal gemaakt zijn rond 1915.

Op de foto met de jongens stond een oom van mij Driek Teulings (1920-1994) met nog een paar bekende personen zoals bv. Peer Smulders, Piet van Creij, Huub Pennings en Kees van Wanrooij.

Deze foto is van latere datum, de mannen zijn geboren rond 1920. Bij deze foto had ik maar een paar namen. Gelukkig was Tiny Kappen in het bezit van dezelfde foto en wel met bijna alle namen erbij. Dus had ik nu de beschikking over twee oude foto's met namen. Prachtig toch. Wie kan er zijn moeder, vader, oma of opa nog uit herkennen.

Het is mij niet duidelijk waar de foto van de meisjes is gemaakt. De meisjes werden in Rosmalen onderricht door de nonnen uit het klooster van Meeuwen.

De foto van de jongens is gemaakt bij de oude jongens-school tegenover het klooster met op de achtergrond de woning van Sjef Voets.

De jongens verhuisden in 1936 naar hun nieuwe school in de Schoolstraat en de meisjes kregen hun nieuwe onderkomen in 1939 naast het klooster.

Meisjesschool (1939 – 1989)

Jongensschool (1936 – 1986)

1 Fons Coppens, 2 Frans van Liempt, 3 Sjef van Herpen, 4 Theo van Beekveld,
 8 Jan Hoedemakers, 9 Jo der Kinderen, 10 Jos van Beekveld, 11 Jan van der Heijden,
 12 Ties van Rosmalen, 13 Kien van Rosmalen, 14 Grad van Lijssel, 17 Marinus Schellekens,
 18 Cor van Venrooij, 19 Cor Voets, 20 Huub Pennings, 21 Wim Voets,
 22 Piet van den Wassenberg, 33 Kees van Wanrooij, 35 Ties van Loosbroek,
 36 Driek Hoedemakers, 38 Jan van de Donk, 39 Grad van Zoggel, 42 Piet van Creij,
 44 Koos van der Plas, 45 Guus van Pinxteren, 46 Peerke Smulders, 48 Jo van Sonsbeek, 49 Jo van Gerven, 50 Jan van
 Creij, 51 Chris Kerkhof,
 52 Bert van der Donk, 53 Driekske Teulings, 55 Wim van der Plas, 58 Wim Kerkhof,
 59 Cor van Creij, 62 Huub van Helvoirt, 67 Jo van Creij, 69 Piet van Gerven

Ontspanning in Maliskamp met De Maliskampse revues van de Rosita's De toneelvereniging van de KAJ en VKAJ De Maharadja's en de Marva's De Toneelvereniging vd voetbalvereniging Malis- kamp en De carnavalsvereniging de Heibonkers

Henk de Werd

De Maliskampse revues van de Rosita's
Had Rosmalen "Levensvreugd", het kerkdorp Malis-
kamp kende in diezelfde periode zijn eigen revuege-

zelschap, dat eveneens voortkwam uit de KAJ en VKAJ,
ook wel eens kajotters en kajotsters genoemd. Het moge
duidelijk zijn, dat het hier de KAJ en VKAJ - afdeling
Maliskamp betrof.

KAJ en VKAJ - afdeling Maliskamp. De foto werd gemaakt voor de Lourdesgrot bij de Maliskampse kerk. Zittend v.l.n.r.: Wies v.d. Heijden, Gerda v.d. Heijden, Mien de Groot en Zus van Aggelen. Staand v.l.n.r.: Jan Spierings, Mari van Gerven, Dien v.d. Dussen, Adriaan v.d. Donk, Martha Spierings, Bert v.d. Doelen,, Jaan v. Hoof, Jo v.d. Akker, Jaan v.d. Dussen, An v.d. Akker, Wiet Giebels, Jos v.d. Burgt, Jans v.d. Akker, Joke Dielissen, Hem van Aggelen en Jan Vorstenbosch. De foto zit in de Rosmalen collectie van Henk de Werd, ondergebracht in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

De KAJ – afdeling Maliskamp voor de grot bij de Maliskampse Bernadettekerk. We zien zittend v.l.n.r. Jo v.d. Akker en Jos v.d. Burgt. Staand v.l.n.r. zien we: Jan Spierings, Bertje v.d. Donk, Mari van Gerven, Jan v.d. Doelen, Jan Vorstenbosch, Hem van Aggelen en Wiet Giebels. Deze foto zit in de Rosmalen collectie van Henk de Werd, ondergebracht in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

Wie aan de Maliskampse revues van weleer denkt, denkt tegelijk aan Guus Verzantvoort, die de algehele leiding had, aan de Rosita's en aan het oude parochiehuis, waarin de optredens plaats vonden. De Maliskampers brachten in de jaren vijftig van de vorige eeuw vijf klinkende revues op de planken, waarvoor de reeds genoemde Guus Verzantvoort de teksten en de liederen schreef.

Het betrof:

- 1 De Maliskamp vaart uit.
- 2 Wè zedde me daar van
- 3 Het is d'n dèrde keer
- 4 We kunnen 't nie mer laote
- 5 Jubileumrevue: Cocktail en Confetti.

De Rosita's

Het begon in Maliskamp allemaal met het muziek- en cabaretgezelschap "de Rosita's", dat op 14 februari 1954 zou zijn opgericht. In een van de programmaboekjes las

ik echter ook, dat "de Rosita's" in 1958 hun eerste lustrium hoopten te vieren. Deze notitie betekent, dat het gezelschap reeds in 1953 startte. Hoe het ook zij, het Maliskampse gezelschap wist zich in de amateur cabaretwereld in ieder geval een eigen plaats te veroveren en die ook vele jaren te behouden. Op 22 oktober 1955 behaalde dit gezelschap een eerste prijs in de afdeling groepen op het door de personeelsvereniging van "Remington Rand" in 's-Hertogenbosch georganiseerde artiestenconcours in de zaal van de "Cosmopoliet" aldaar. Men had voor deze avond weer eens wat nieuws bedacht: Een soort wedstrijd tussen de diverse artiesten, waarbij het publiek, middels stembiljetten, als jury fungeerde.

De deelnemers moesten uit de kringen van het Remington-personeel bestaan. Van grotere groepen moest of de leider of minstens een van de leden tot het bovengenoemde personeel behoren. Wie niet aan deze voorwaarde voldeed, trad op buiten mededinging. De Maliskampse

Rosita's, de Ambonezenband Ramé Den Dang, de conferencier en imitator Carlos Thielen, het 10-jarige accordeonspeler Mariska Eggly en de bariton J. van Hooren voldeden aan het gestelde criterium. De Rosita's traden die avond maar liefst vier keer voor het voetlicht. Vóór de pauze brachten zij als cowboyband de liederen "Waar is toch mijn cowboy?", en "de sheriffsdochter", gevolgd door de toneelschets "een kaartje naar Tudderden". Na de pauze traden zij op met de toneelschets "het wenende meisje" en als zeemansband met de liederen "de Hollandse zeeman" en "oude zeeman". De uitslag van de publieke stemming gaf een zeer goed beeld van wat het publiek voorgeschoteld had gekregen. Bij de solisten kwam Carlos Thielen als winnaar uit de bus.

De kleine Marisa Eggly was goed voor de tweede prijs. In de afdeling groepen was de concurrentie groot. De Rosita's mochten de eerste prijs mee naar huis nemen. Het verschil met nummer 2, de Ambonezenband Ramé Den Dang, was minimaal. Dit eerste succes leidde tot meerdere optredens buiten Maliskamp.

In Nuland, waar werd opgetreden op verzoek van het St. Antoniusgilde, was de zaal tjokvol. Veel inwoners moesten teleurgesteld naar huis gestuurd worden wegens plaatsgebrek. Met de Hawaïiband, de Cowboyband en de Zeemansband werd een avond vol van keurige zang, gezonde humor en goede toneelkunst gebracht. Enthousiasme en waardering alom.

Ook Rosmalen toonde belangstelling. Bij een vergadering van de KABO, de Katholieke Bond van Overheidspersoneel, in café "het Gildehuis" van Jo Verstegen, werden de Rosita's gevraagd voor een optreden. Vakbondsvergaderingen waren ook toen niet zo in. Maar door het optreden van de Rosita's was de opkomst groot en werd deze bijeenkomst een groot succes.

Café "het Gildehuis" van Jo Verstegen in de Schoolstraat ter hoogte van de Lambertuskerk. Na Jo Verstegen was Bertje Swanenberg hier de uitbater.

De naam "Het Gildehuis" veranderde na Bertje Swanenberg tot café "de Bierelier". Henk de Werd maakte in 2005 een foto van "de Bierelier".

Beide foto's komen uit de Rosmalen collectie van Henk de Werd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

Op de oude foto van "het Gildehuis" zien we links: Hanneke Voets, de vrouw van Jo Verstegen. Jo Verstegen runde niet alleen het café, hij had ook een slagerij, die we rechts op deze oude foto ook kunnen zien. Uiterst links op de oude foto zien we nog de pisbak. Het café is inmiddels gesloopt en heeft plaats gemaakt voor hoogbouw.

1954: De Maliskamp vaart uit.

PAROCHIEHUIS MALISKAMP

Het R.K. Gemengde Toneel- en Muziekgezelschap
"DE ROSITA'S"
 presenteert U op Zondag 17 October a.s.
MALISKAMP'S EERSTE REVUE
 welke als titel draagt:

**De Maliskamp
 vaart uit!**

20 Talerelen - 16 Medewerkenden
 Geluidsinstallatie: Burgerhof, 's-Bosch
 Algemene leiding: Aug. Verzantvoort

Prijzen der plaatsen f 1.00 (belasting inbegrepen)
 Plaatsbespreken à 10 ct. op de dag der
 uitvoering van 11 tot 12 uur aan de zaal.

*Komt allen en geniet
 van hetgeen Maliskamp U biedt!*

AANVANG 7 UUR PRECIES!

Gezien het zeer uitgebreide programma, wordt eenieder
 verzocht, vooral op tijd aanwezig te zijn.

De Maliskampse revues

Aangeemoedigd door deze succesvolle optredens werd onder leiding van Guus Verzantvoort keihard gewerkt aan de eerste echte revue, die onder de titel "De Maliskamp vaart uit" werd gebracht in het parochiehuis. Het geheel bestond uit een bont programma van populaire melodieën van de Hawaïiband, de Cowboyband en de Zeemansband, afgewisseld door diverse sketches. Het

programma bevatte in totaal 18 tafereelen. "Slechts" 15 medewerkenden tekenden voor het geheel. De entree was f 1,-. Voor een dubbeltje extra kon men ook nog plaats bespreken.

De Maliskamp liep als het ware geheel uit. Iedereen zou en moest deze revue gezien hebben. Lovende woorden en een daverend applaus viel het gezelschap ten deel. Met deze revue trad het gezelschap ook buiten Maliskamp op. In "De Wildse Hut" van Rein van Rossum werd het publiek,

Uit de eerste revue.

We zien op de eerste rij v.l.n.r.: Toon van Creij, Sjan van Roosmalen, Aart Timmers, Gerda v.d. Heijden, Guus Verzantvoort, Dienneke v.d. Heijden en Sjaan van Hooft.

Tweede rij v.l.n.r.: Dré Janssen, Frans van Aggelen, Adriaan v.d. Doelen en Wim Janssen.

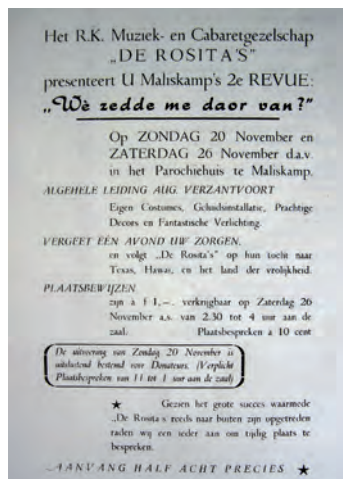
Foto: Rosmalen collectie van Henk deWerd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

Nog een herinnering aan de eerste revue: De Rosita's Voorop v.l.n.r.: Toon van Creij, Sjaan van Roosmalen, Dré Janssen, Gerda v.d. Heijden, Guus Verzantvoort, Dienneke v.d. Heijden en Sjaan van Hooft. Tweede rij v.l.n.r.: Aart Timmers, Adriaan van der Doelen, Wim Janssen en Frans van Aggelen. Rosmalen collectie van Henk de Werd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

gezien het succes van deze knalrevue en het uitgebreide programma, gevraagd op tijd aanwezig te zijn. "Komt allen en geniet van hetgeen de Rosita's U te bieden hebben" was de slogan. Ook het St. Antoniusgilde te Nuland was er als de kippen bij het gezelschap te contracteren. "Gezien het grote succes dat dit gezelschap het vorig jaar in Nuland heeft geogst, wordt plaats bespreken ten zeerste aanbevolen om teleurstelling te voorkomen" was het advies van het gilde aan de inwoners. "De Maliskamp vaart uit" werd ook in het Nulandse "Instuifhuis" een daverend succes.

Tweede revue.....1955: Wè zedde me daor van?

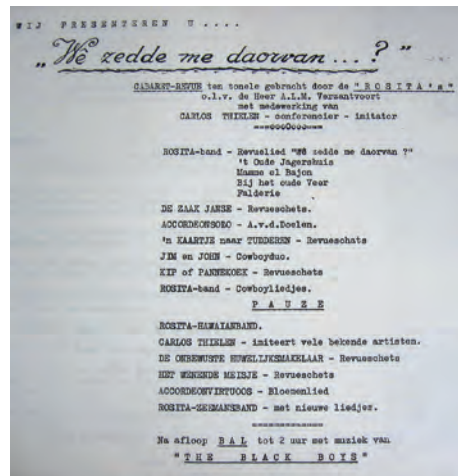

Affiche van de tweede revue (links) en het programma, zoals dat in het programmaboekje was afgedrukt.

Die eerste revue was een schot in de roos en dus kon revue nummer twee niet uitblijven.

In Maliskamp werd twee keer opgetreden. De eerste keer was dat uitsluitend voor de donateurs van de Rosita's. Zij moesten verplicht plaats bespreken

aan de zaal van het parochiehuus. En... gezien het grote succes, waarmee de Rosita's reeds naar buiten waren opgetreden, werd geadviseerd dat zeer tijdig te doen. Het verslag van het Brabants Dagblad loog er niet om. "Wè zedde me daor van? Onder deze

titel bracht het populaire cabaretgezelschap 'De Rosita's' zondagavond in het parochiehuus haar première van de tweede Maliskampse revue voor het voetlicht. Het gebodene werd smaakvol opgedist. De humoristische sketches en goede muzieknnummers wisselden elkaar vlot af. Zonder te kort te doen aan de spelers en speelsters, moge bijzonder genoemd worden de leider van dit jonge energieke gezelschap, de heer A. Verzantvoort, die voorzeker

ook buiten Rosmalen nog menig succes zal boeken met zijn 'Rosita's'. Zowel de costumes, décors als ook de verlichting, getuigden van een goede smaak. Muziek- en toneelliefhebbers kunnen nog één avond en wel Zaterdag 26 November genieten van een mooie avond met een goed en vrolijk program."

Carlos Thielen, conferencier en imitator, die we eerder al tegenkwamen op de hierboven beschreven bijeenkomst van "de Remington" trad eveneens in deze tweede revue op. Het programma van "Wè zedde me daarvan...?" was als volgt:

1. Rosita-band met: Revuelied: Wè zedde me daarvan?
't Oude Jagershuis
Mamme el Bajon
Falderie
2. De zaak Janse. Revueschets
3. Accordeonsolo. A. Van der Doelen
4. 'n Kaartje naar Tudderden. Revueschets(
5. Jim en John. Cowboyduo
6. Kip of pannenkoek. Revueschets
7. Rositaband: Cowboyliedjes.
PAUZE
8. Rosita Hawaiianband
9. Corlos Thielen imiteert vele bekende artiesten
10. De onbewuste huwelijksmakelaar. Revueschets
11. Het wenende meisje. Revueschets
12. Accordeonvirtuoos: Bloemenlied
13. Rosita Zeemansband met nieuwe liedjes.

Na afloop was er nog een bal tot 2 uur 'nachts met "The Black Boys".

Na Maliskamp was de wijde omgeving aan de beurt. De K.A.B. van de parochie St. Jacob in Den Bosch nodigde de Rosita's uit ter opluistering van het zogenaamde St. Jozeffeest. Die dag werd begonnen met een H.Mis in de inmiddels gesloten St. Jacobskerk, "waaronder een gezamenlijke H. Communie van de K.A.B.-leden met hun huisgenoten".

's Avonds was er in het parochiehuis aan de Zuid Willemsvaart 163 een feestelijke bijeenkomst. Na een korte uiteenzetting over de betekenis van het St. Jozeffeest door kapelaan Hamers, was het de beurt aan het cabaretgezelschap "De Rosita's" met hun revue "Wè zedde me daarvan?", dat aangekondigd werd als een programma vol zang, muziek en humor. Uiteraard waren voor deze feestavond alleen de K.A.B.-leden met hun dames genodigd. Ter controle moest het contributieboekje, kaart of kwitantie worden meegebracht.

Op uitnodiging van het kruisbooggezelschap "Willem

Tell", gevestigd in café B. Oremans (de opa van tennisster Miriam Oremans. HdW) te Vlijmen gaven de Rosita's twee uitstekende uitvoeringen. "De toneel-, muziek- en zangliefhebbers hebben enkele uren genoten van een afwisselend programma, dat vlot werd afgewerkt. De talrijke aanwezigen waren zeer voldaan over het gebodene en vooral de opvoering van 'Amor en de rode kater' vielen bijzonder in de smaak.

In verband met de Dungense winkelweek werden in de harmoniezaal aldaar cabaretvoorstellingen georganiseerd, tijdens welke ook de trekkingen plaats vonden van de loterij, die door de plaatselijke middenstanders werd gehouden. Ook de Rosita's waren hier van de partij.

In Geffen werd eveneens de tweede revue uitgevoerd. "Het talrijke publiek, dat vooral na de pauze contact met het toneel had, heeft volop genoten van een gezellige avond. De verschillende nummers werden vlot gebracht en de indeling van het programma bewees wel, dat dit gezelschap in dit genre wel thuis is. Van de talrijke sketches oogstte vooral "Manus de Geweldige" en "Het wenende meisje" veel succes. Ook de shownummers over Texas en Hawaii deden het met hun passende costumering en belichting niet slecht. Het verdient wel aanbeveling de achtergrond hoger op te trekken en een eenvoudig proscenium (Gedeelte van het toneel vóór het gordijn, ook wel voortoneel genoemd) aan te brengen voor de kleine groepjes en solo-nummers. De meubilering in enkele sketches had ook wat talrijker kunnen zijn", aldus de Bossche krant.

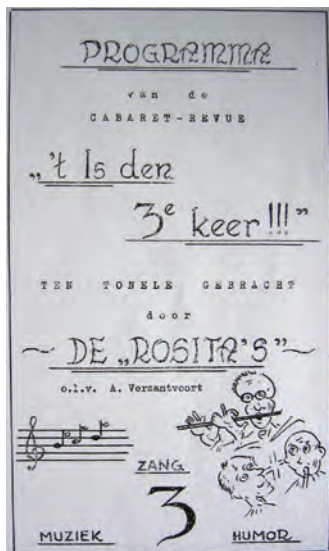
1956: De Rosita's (en niet Levensvreugd) treden op in het Bondslokaal te Rosmalen.....

Deze foto van het bondslokaal in Rosmalen werd door Henk de Werd in 1961 gemaakt. De toegang tot dit bondslokaal liep via de speelplaats van de meisjesschool. Rosmalen collectie van Henk de Werd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

In Rosmalen, waar de K.A.J. inmiddels (1956) ter ziele was, doch het daaruit voortgekomen gezelschap “Levensvreugd” nog volop actief, werd een soort van wederoprichtingsavond belegd, waarbij het optreden van de Rosita’s en niet van het eigen Levensvreugd moest zorgen voor een grote opkomst. Pater Groener wees er tijdens deze bijeenkomst op, “dat in Rosmalen een bloeiende afdeling van de KAJ is geweest. Hier moeten jeugdige krachten hun schouders onder zetten en trachten vooral in de parochie St. Lambertus wederom een K.A.J. op te richten.... De kracht dezer organisatie zal tot uiting komen in de grote K.A.J.-bedevaart naar Rome in 1957.” ‘Redt de Arbeidersjeugd’ was zijn slogan en hij zag daarin een grote rol weggelegd voor de K.A.J. en V.K.A.J. “Voor de jeugd, aldus pater Reginald Groener, die onvoorbereid de stap moet doen van de school naar fabrieken of werken, is de overgang zeer groot. Zodra de jeugd in de fabriek is opgenomen, wordt zij niet meer als ‘kind’ beschouwd. Anders is het bij de studerende jeugd. Deze wordt nog steeds door thuis en onderwijzers bijgestaan voor de grote overgang. Het vergif, aldus de spreker, dat deze fabrieksjeugd indrinkt, kan alleen worden tegen gegaan door middelen, die door de K.A.J. worden megedragen. Door de K.A.J. kunnen al deze jongens teruggebracht worden naar hetgeen zij vóór hun 14de jaar van thuis gehad hebben en bijgebleven is. Daarom, zo besloot spreker, doe ik een dringend beroep op de jongeren om zich er voor in te spannen, dat in de parochie St. Lambertus ten spoedigste een K.A.J. afdeling wordt opgericht.”

De Rosita’s traden deze avond op met cowboyliedjes en een Hawaiian-scène. De woorden van de pater doen ons denken aan het rijke roomse leven, dat toen (1956) echter reeds op zijn laatste benen liep.

Kaft van het programma-boekje van de derde revue.

Affiche van de derde revue.

1956: 't Is den 3e keer!

In 1957 werd al weer de derde revue gepresenteerd. De Rosita’s hoopten met de opvoering van deze derde Maliskampse revue datgene te bereiken wat deze vereniging door hard werken, vele avonden oefenen en een grote dosis clubliefde zich ten doel had gesteld, n.l. het verzorgen van een avond, die bij allen in de smaak zou vallen, zodat men na afloop zou zeggen:

“Dees waar d’n derde keer, mar hopelijk nog nie de leste.” De teksten en de muziek voor deze revue kwamen opnieuw uit de koker van Guus Verzantvoort.

Aan deze derde revue werkten mee:

TONEEL:

- Dames: J. van Roosmalen, J. Dielissen, D. van der Heijden, A. van Creij, N. van der Heijden en A. van der Heijden.
- Heren: A. Heijmans, W. van der Heijden, Th. Jagers, H. Heijmans, A. van der Doelen, W. van de Ven, F. van Aggelen, A. van Creij, W. v.d. Hanenberg, en A. Verzantvoort.

MUZIEK:

- Dames: G. Verzantvoort – van der Heijden, J. van Roosmalen, D. van der Heijden, J. Dielissen, A. van der Heijden en N. van der Heijden.
- Heren: A. van der Doelen, A. van Creij, W. v.d. Ven, F. van Aggelen, W. v.d. Hanenberg, Th. Verhagen en A. Verzantvoort.

ZANG:

- J. van Roosmalen, D. van der Heijden, W. v.d. Hanenberg, A. van der Doelen en A. Verzantvoort.

DANS:

- J. van Roosmalen, D. van der Heijden, J. Dielissen, A. van der Heijden, A. van der Doelen, N. van der Heijden en A. van Creij.

LICHT- EN GELUIDSINSTALLATIE:

- J. van Lokven en P. van Lokven.

DECORS:

- Nico v.d. Pas.

TONEELBOUW

- Th. Jagers, W. Van der Heijden, H. Heijmans, J. van Lokven en P. van Lokven.

GRIME:

- Guus Verzantvoort en Th. Jagers.

ALGEHELE LEIDING:

- Guus Verzantvoort.

Voor deze revue had Guus Verzantvoort een nieuw revuelied op papier gezet.

De Rosita's brengen hun revue
Dus mensen niet meer treuren.
Het is d'n derde keer reeds nu
Dus laten w'u opfleuren.
Al is ons gezelschap nog heel jong
Wij waren ons geducht.
En jagen al uw zorgen dra
Met humor op de vlucht.
Dus mensen, wees tevree.
Dan is de zaak oké
En zing met de Rosita's dit refreintje mee.

Refrein:

't Is den derde keer. Hopelijk volgen er nog meer.
't Is den derde keer. Als we de kans krijgen doen we 't weer
Want na deez' derde keer
Dan trekken wij opnieuw van leer
Dus mensen amuseert u op deez' derde keer.

Boer Japik, die was smoorverliefd
Op zijn buurmeisje Toosje.
Hij volgde haar waar zij ook ging
Dat duurde reeds een poosje.
Zij was hem heus niet slecht gezind
Daar kon zij niets aan doen.
En daarom gaf hij het lieve kind
Uit liefde vaak een zoen.
Haar vader riep dan luid:
"Is dat gekus nu uit?"
Maar hij ging rustig door en olijk zong de guit.

Refrein

De kapper bij ons op de hoek
Die houdt wel van een biertje.
Daarom geeft hij de klanten als hij scheert
Soms wel 'ns een souvenirkje.
Laatst zat er eens een dikke knaap
Bij die kapper in de stoel.
Die had na even menige jaap
Gekregen op z'n gezicht.
De klant die riep ontdaan
Ik geloof dat ik moet gaan.
Maar de kapper lachte slechts en zong toen heel spontaan.

Refrein.

Na Hintham en Rosmalen kreeg ook Maliskamp zijn eigen "volkslied".....

Binnen de gemeente Rosmalen kreeg Hintham als eerste zijn eigen lied. "Ons Dorpje" werd in de jaren dertig van de vorige eeuw geschreven en gecomponeerd door het duo Broeren en Lambermont. Marinus Broeren, hoofd van de Annaschool, schreef de tekst en Harry Lambermont, oud-gemeentesecretaris van Rosmalen en organist in de Annakerk te Hintham zorgde voor de muziek. In 2006 werd het lied bij gelegenheid van "Hinham 40" uitgebracht op CD, zij het dat de, de inmiddels wat oubollige tekst werd aangepast. Tekst en muziek werden door Henk de Werd uit oude archieven opgedoken.

In Rosmalen had Toon van Balkum, een van de belangrijkste mensen van het muziek- en cabaretgezelschap "Levensvreugd" een eigen Rosmalens "volkslied" op papier gezet. Zowel de tekst als de muziek kwamen uit zijn koker. "M'n eige dörpke" wordt tot op de dag van vandaag bij allerlei gelegenheden nog gespeeld en gezongen. Het lied werd diverse malen op de plaat of op CD vastgelegd.

In diezelfde vijftiger jaren schreef en componeerde Guus Verzantvoort als leider van de Rosita's" voor hun revues een eigen Maliskamps volkslied: "Ode aan de Maliskamp". Het werd bij de derde revue gepresenteerd. Natuurlijk mag de tekst van dit lied in dit verhaal niet vergeten worden:

Ode aan de Maliskamp.
Er is geen plek in Nederland
Die mij zo kan bekoren.
Als juist het kleine stukske grond
Waarop ik ben geboren.
Ik min z'n bossen en z'n hei
Die plek vergeet ik niet.
Dus zing ik voor de Maliskamp
Vol liefde steeds dit lied

Refrein

De Maliskamp, de Maliskamp
Is mij het meeste waard.
't Is 't schoonste plekske grond
op heel deez' grote aard.
De Maliskamp, de Maliskamp
Die staat steeds bovenaan.
De Maliskamp, de Maliskamp
Daar wil ik nooit vandaan

Al hebben wij hier geen zwembad
Geen sportpark, geen plantsoenen.
Al wonen hier slechts arbeiders
Dus mensen zonder poenen
Al bouwden mensenhanden niet
Wat chique is en wat duur.
Wij voelen ons gelukkig met
Ons schoon stukske natuur.

Refrein

Een uurtje bij meester Muis.

We zien v.l.n.r.: Harrie Heijmans, Theo Jagers, Willy v.d. Hanenberg, Toon van Creij, Frans van Aggelen en Toontje Heijmans als meester Muis.

Op het bord kunnen we lezen:

Ik ben mar een doje muiz

Mar foel me hier tog vijlig tuiz

Meester Muiz is me opa van vaders kant

We benne sogeseit anferwant

Ik ben nouw doot, tis helegaar uit

Geef mein een soente ob me znuut.

1 + 1 = 11

2 + 1 = 4

Een herinnering aan de derde revue. Links zien we v.l.n.r.: Annie Geerts, Guus Verzantvoort, Jo Dielissen, Gerda v.d. Heijden, Nelly v.d. Heijden. Daarachter Willy v.d. Hanenberg me banjo, Adriaan v.d. Doelen met accordeon en Harrie Heijmans. Rechts zien we v.l.n.r.: Theo Jagers, Theo Verhagen en Annie v.d. Heijden. Daarachter v.l.n.r.: Toon van Creij met achter hem Wim v.d. Ven met gitaar, Frans van Aggelen, Sjaan van Roosmalen, Dieneke v.d. Heijden en Ria Verhallen.

Wordt vervolgd.

Nogmaals: Overval distributiekantoor Rosmalen

Gerrit Mol

In de vorige aflevering van Rosmalla vertelde ik over een overval die op 28 augustus 1944 plaatsvond in Rosmalen. De redactie kreeg een reactie van Heinz van der Heijden uit Rosmalen. Hij vult aan dat Jan Verberne inderdaad bij de KP Nuland zat, maar afkomstig was uit Den Bosch. Zijn bijnaam was Jan van Nuland. Hij was werkzaam bij

de bouwpolitie van 's-Hertogenbosch en werd later hoofd van deze dienst. Martien Timmers (5000e inwoner van Rosmalen), bekend als bouwondernemer, bevestigde dat hij regelmatig contact had met Verberne in verband met allerlei werkzaamheden.

Rectificatie

In de vorige Rosmalla was in het verhaal over 't Ven een foutje geslopen. Het bouwjaar van het oude gemeentehuis was niet 1843 maar 1827. De architect was J.Brands uit Drunen . Het pand werd gebouwd door de aannemer P.vd. Kraan. Willem Siepkens was toen de eerste burgemeester van Rosmalen.

Waar is deze foto gemaakt?